Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 259 (17382) | 1986 оной ноябриин 11, вторник | Сэн 3 мүн.

...БЛЭЛ— ...ЛЖЭЛГЭДЭ

...үбэлэй сагай эхин бодотоор үзэгдэбэ. ...тала дайдые бүрхөөн унажа, ута намарай ...үгүй һануулна.

...республикымнай алишье нютагта мал адууһа ...ажалшад энэ хаһые хэр һайн бэлэдхэлтэйгээр ...үнгэргэхэ хараатайгаар ажаллажа байна. ...совет, ажахын, профсоюзай, комсомолой ...элүүрые хамгаалгын, худалдаа наймаанай, ...алгын албангуудай хүдэлмэрилэгшэд малша...эйгөөр хүдэлхэ, өөртөө туһатайгаар амарха ...хангана гээшэ гү! Эдэ мэтын угаа шухала ...бэшэ гарана.

...саг соогоо шиидхэгдэхэ ябадалда районно ...нүлөөгхы ехэ үүргэтэй гэжэ онсолон ...тэй. Боложо байһан юумые хүүшанайнгаа ...руулаад гараха бэшэ, харин бүтэмжэтэй һай...алда нүлөөлхэ, бухы һарюу-мурюу юумэнтэй ...хэ, түрүү, аша ехэтэй юумые дэмжэхэ, таран ...һалха зорилгоёо районно газетэнүүд гол тү...гаар дүүргэдэг. Гэбэшье горитой дутуу дунда...андаа.

...байгаа ниитын малай үбэлжэлгын хаһада ...нүүдэй ябуулжа байһан хүдэлмэриие хараад ...шье, голхормоошье жэшээнүүд дайрал...

...«Шэнэ Саян» газетын хуудаһануудые ира...октябрь һарануудай турша соо үбэлжэлгэдэ ...олон материалнуудые толилон гаргаа. «Нии...лжэлгэ-бултанай хэрэг» гэһэн ниитэ гаршаг ...барлагдана. Гадна октябрь һарын тэн багаар ...райкомтой суг «түхэреэн стол» эмхидхэжэ, ...тэлбэрилэгшэд, партийна организацинуудай ...худөө ажахын мэргэжэлтэд, малшад суглараа, ...байгаа үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын ...хэ ёһотойб гэжэ зүбшэн хэлсээ. Газетэ энээн ...бэшээд, «түхэреэн столдо» хабаадагшадай ...лгын үедэ малшадай дунда дэлгэрхэ социа...гурим толилһон байна. Энээнһээ гадна байг...бриин 9-дэ район соогоо үүсхэл гаргаһан «Ком...озой Хара-Хужарай һү һаалиин фермын кол...алис уялгануудые гаргаа һэн. Тиигээд тэрэл «Үүсхэлшэдэй хэрэг урагшагүй» гэһэн коррес...пон байна. Энээн соогоо Хара-хужарайхидай ...шалтагаануудые шэнжэлээ, юундэ дутуу ...шарһаниие тодорхойлоо. Энээнэй үндэһөөр ...замуудыень харуулаад, хэмжээнүүдые абаха ...тэ табиһан байха юм.

...статья, корреспонденци бүхэнэй ашаг үрэ ...бүтэмжэтэй байхынь тулада ямар нэгэ эрилтэ ...нэгэ коллективэй үүсхэл дэмжэн бэшээ һаа, ...шүүмжэлээ һаа, эрилтынгээ хэр харюулаг...лтынгээ ашаг үрын хэр байһаниие, шүүмжэ...нүлөөтэйе заабол шалгаха, дахинаа бусажа ...ондоо хүрэхэ хэрэгтэй. Онсолходо, Ахын ...мунизм» колхозой Хара-Хужарай һү һаалиин ...тив, ажахын хүтэлбэри газетэдэ бэшэгдэһэнэй ...нүүдые саг дары абаха аабза гээд этигэгдэнэ.

...шье жэшээ дурдамаар. Захааминай районой ...газетын редакци ниитын малай үбэлжэлгын ...орожо байһаниие харааһаа алдаа ха. Мүнөө ...лгэдэ бэлдэлгэдэ хабаатай ниитэ гаршагуу...дтаа барлажа байханъ хайшаа юм? Байгша ...н 11-дэ «Мал ажал — габшагай фронт» гэһэн ...доро РАПО-гой зоотехник М. Доржиевай ста...о, Санагын совхоздо үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй ...һан тухай бэшэгдээ һэн. Тиигээд энэл һарын ...о, арба хоноод, энэл асуудалдаа газетэ бусаа. ...һэн. Зүгөөр «Мүнөөдэрэй асуудал: үбэлжэл...гэһэн ниитэ гаршаг доро арбан хоногой саана ...дунданууд тухайгаа дахинаа дабтахадань, ...гэшэб! Тиигээдшье октябриин һүүл багта ...лгэ тухай иимээр бэшэжэ болохо юм аал! ...ушарта зэмэтэй зониие сэхэ нэрлээд, иимэ ...алгын хойшолонгуудай хайшаа байха байһа...харуулха хэрэгтэй байгаа.

...хото, хорёо соо оруулагдаһан тэжээлээ һай...ха, ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, фермэ, гүүр... ажалай эмхидхэл нарижуулан һайжаруулха, ...аша нүлөө ехэтэй социалис мүрысөө эмхид...ай ажаллаха, амарха эрхэ байдалые һайнаар ...ашаг үрэ ехэтэй онол арганууды, үүсхэл бо...дые дэмжэхэ, дэлгэрүүлэн тарааха тухай мүн ...нүүдые гүнзэгыгөөр, хэрэг бүтээхэдэ туһатай...бэлэл харуулха ёһотой байгаа.

...ной «Шэнэ Үдэ» газетэ үбэлжэлгын ябасые ха... хүдэлмэриеэ яһала һайнаар эхилээд байна. «...Тэжээлһээ — үндэр ашаг үрэ!», «Үбэл — шэ...гэһэн ниитэ гаршагууд доро олон материал...доо. Тиихэдээ фермэ, отарануудта ажалай эм...эл хэрэглэлгын ашаг үрын хэр байһаниие ха...нүүдэл редакциин» заседанинуудые үнгэргэжэ ...онсолон тэмдэглэмээр. Жэшээлхэдэ, һая Хо...иимэ хэмжээ ябуулга эмхидхэжэ, тусхай хуу...газетэдээ гаргаһан байна. Хажуугаарнь «Му...дагшын үгэ» гэһэн ниитэ гаршаг доро мүнөө ...гараад байһан малшадай һанамжа, дурад...һонорто табигдана.

...һайн лэ ааб даа. Тиимэһээ саашаа ошохо бү...асуудалнуудые харуулха арганууда улам на...аруулха хэрэгтэй. Нэн түрүүн хэрэг бүтээхэ ...урсадхаха зэргэтэй. Жэшээлхэдэ, Хориин сов...«нүүдэл редакциин» заседаниин дүнгөөр гар...хуудаһан дээрэ хонишон Х. Цырендоржиевай ...Тэрээн соогоо үбэлжэлгэдэ бэлдэлгын үедэ ...дүүнүүдай хойшолонгууд тухай малшан һанаа...Мүнөө энээниие гарганхаар, байра дээрэнь ...нүүдые абахыень редакциин хүдэлмэрилэг...д, энээн тухайгаа уншагшадта дуулгаа һаань, ...ехэтэй байха гээшэ һэм! Юрэл хараад, юрэл ...н, гайхаһанаа бэшээд ерэхэ бэшэ, харин хэб...арга боломжые хэрэглэхэ, гансашье харуулан ...харин эмхидхэлшэ байһанаа энэ ушарта га...байна бшуу.

...манай хараһан Түнхэнэй районой «Саян», ...«Зэдын үнэн» болон бусад зарим газетэ...лгын амин шухала асуудалнууд үшөөл һулаар ...«Саян» газетынхид «нүүдэл редакциингаа» ...эхилхээр болоо. Харин «Хэжэнгын голой» ...малшадта мүнөө бүри олоор үгэ угэжэ, тэ...нүүдые уншагшадай анхаралда табидаг занша...рэн хэмжээн соонь хэрэглэнэгүйб!

...һаяшаг Улаан-Үдэдэ боложо дүүрэһэн үзэл ...бэрилхы кадрнуудай семинар-зүблөөндэ хэл...һеэр, ниитын малай үбэлжэлгын амжалта тү...гдэхэ хэрэгтэ районно газетэнүүдэй оруулһан ...ой байлгые хангаха талаар партиин райкомууд ...уд эмхидхэлэй, нүлөөлхы ехэ хүдэлмэри ябуул...оно. Районно журналистнууд баһал иимэ эрмэл...дэлхэ гээд мүн лэ найдагдана.

Жэлэйнгээ түсэбүүдые амжалтатайгаар бэелүүлэе!

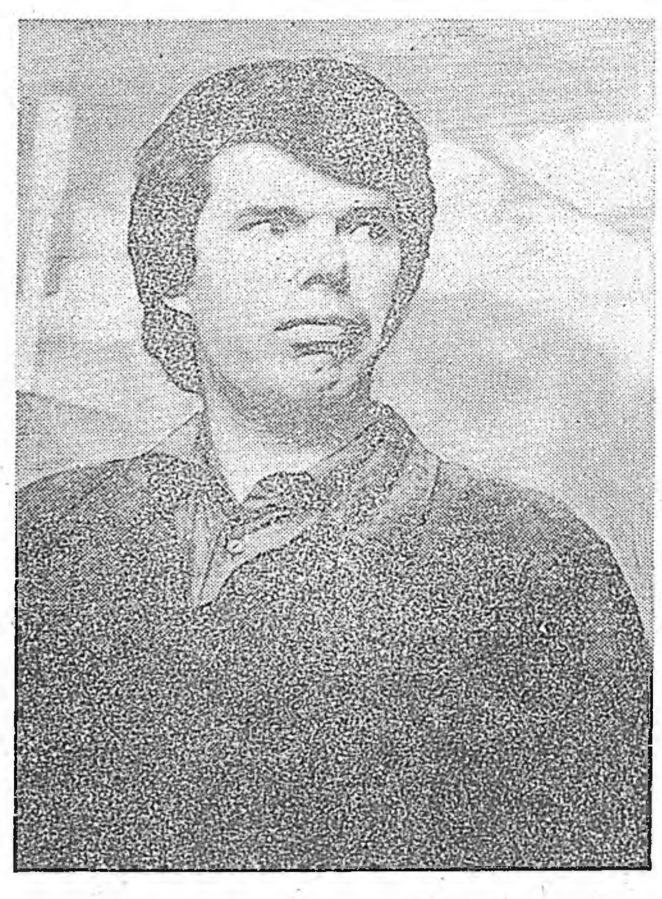

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой механическа цехэй токарьнуудай бригадир Иосиф Иванович Шаманаев нэгэ газартаа 17 гаран жэлэй туршада хүдэлжэ байна. Тэрэнэй толгойлдог бригада һара бүриингөө түсэб дүүргэдэг заншалтай. Байгша ондо заводой линейно-механическа үйлэдбэриин талаар дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ бригадань 6 дахин илагша болоһон байна. Энэ амжалтада коммунист И. И. Шаманаевай хубита горитойхон байха. Тэрэ ниитын ажабайлда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Заводой бригадирнуудай соведэй, цехкомой гэшүүн, һурган хүмүүжүүлэгшэ, коммунис ажалай ударник, түмэр замшадай социалис мүрысөөндэ хэдэн удаа илагша юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. И. Шаманаев.

В. ПЛУТТЫН фото.

ТҮРҮҮШҮҮЛ ОЛОШОРНО

Байгша ондо үнеэн бүриһөө 2600 килограммһаа бага бэшэ һү һаахаар зорилго хараалһан Хориин районой Үдын совхозой һаалишад шэнэ амжалта түйлаһанаа баяртайгаар мэдээсэбэ. Тусхайлбал, жэлэй эхинһээ хойшо бүхыдөө 7476 центнер һү үйлэдбэрилжэ, түсэбөө холо үлүүлээ. Эндэхи һаалишад мүнөө үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2238 килограмм һү абанхай. Жэлэй дүүрэтэр һаалиин фермэнүүдэй коллективүүд түсэбһөө гадуур 1000 центнер һү һаахаар хараална.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхоздо үнеэн бүриһөө 8—10 килограмм һүн һаагдана. Ажахын түрүү һаалишад, республикын һаалишад—гурбан мянгатанай клубай гэшүүд Гармажаб Жимбеева, Юлия Гончикова гэгшэд жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 2738—2910 килограмм һү абаа. Тиихэдэ дуршэлтэй һаалишад Альфия Мухомедзянова, Елизавета Ринчинова гэгшэд жэлэй дүүрэтэр гурбан мянганай хилэ дабахаар зэһэнхэй ажаллана.

Г. БАДМАЕВ.

ҮҮСХЭЛШЭДЫЕ ДЭМЖЭНЭ

«Первомайский» совхозой коммунист Шираб Хутанович Цыбжитовэй даадаг үхэр шахан таргалуулдаг бригадын малшад малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхын, үбэлэй, сагта мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлхые уряалһан Бэшүүрэй совхозой болон Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой малшадай үүсхэлые һайшаан дэмжэһэн, тэрэ мүрысөөндэ оролсоһон тухайгаа мэдээсэбэ.

Энэ бригадын үхэршэд һаяшэг сарнуудые гүрэнэй бэлэдхэлдэ ябуулаа һэн. Мяханай комбинадта абтаһан малайнь толгой бүриин шэгнүүр дунда зэргээр 363 килограмм татаһан байна. Бригадынхид гол түлэб малаан толгойто казах үүлтэрэй эрэ буруу, хашарагуудые түлжүүлнэ, таргалуулна. Ахалагша үхэршэд Надежда Намжиловна Намсараева, Данцаран Санжиевич Дамбиев 230 үхэр харууһална. Бригадын гэшүүд Петр Васильевич Шаляев, комсомолец Дондок Цыдыпов гэгшэд үбэлдөө даажа абаһан малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые хоног бүхэндэ дунда зэргээр 800—850 граммаар нэмээхэбди гэжэ уялга абаба. Энэнь түсэбтэ даабариһаа 100—150 граммаар ехэ болоно.

— Иимэ амжалта түйлажа шадахашье байха. Малда эдюулхэ юумэн мүнөө элбэг ха юм даа. Үдэр бүхэндэ толгой бүридэ 20—25 килограмм үбһэн, силос, 3—4 килограмм талха-тараанай зүйл үгтэнэ. Үшөө тиихэдэ элдэб микрободосууд зохихо соонь тэжээлдэнь нэмээгдэнэ,—гэжэ зоотехник Л. Ц. Дрыганова хэлээ һэн.

Бригадир Ш. Х. Цыбжитов өөрөө дүй дуршэлөөр баян малшан юм. Хоёр дахин «Районой чемпион» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн алдартай.

«Первомайский» совхозойхидой байдал энэ жэлдэ һайн. Үнгэрһэн гурбан кварталай дүнгөөр тус ажахы район соогоо эрхимлэһэн байна. Гүрэндэ мяха тушааха түсэб 103 процент, һү—110 процент, ноохо—110 процент дүүргээ. Энэ ажахын мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй хүндэлэлдэ районой түб һууриң Хэжэнгэдэ Ажалай алдар солын улаан түг үргэгдэнхэй.

С. ТЮЛЮКИН,
манай штатнабэшэ корр.
Хэжэнгын район.

БУЛТАНАЙ ХУБИТА БИИ

Байгша оной октябриин хорёодоор Түнхэнэй районой бүхы ажахынууд гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээ һэн.

Бүхыдөө 94.029 центнер һүн тоһоной заводто оруулагдаа. Мүнөө даабариһаа гадуур сагаан эдеэн үдэр бүхэндэ ехэ тушаагдажа байна. Ажалай Улаан Тугай орденто «Сибиряк» колхоз (түрүүлэгшэ Ю. П. Седов, парткомой секретарь Г. И. Метляев, ахамад зоотехник Д. Д. Ретруев), Саянай совхоз (директор В. Р. Сыденов, парткомой секретарь А. П. Замбулаев, ахамад зоотехник С. Ж. Имескенов), Түнхэнэй совхоз (директор В. Ж. Сыренов, парткомой секретарь В. Б. Будаев, ахамад зоотехник А. Ж. Комиссаров) энэ амжалтада эгээл ехэ хубита оруулаа. Эдэ ажахынууд бүри 1,5—2 һарын саада тээ гүрэндэ һү худалдаха түсэбүүдээ дүүргээ юм.

Мүн бусадшье ажахынууд һү һаалиие дээшэлүүлхэ талаар муу бэшэ дүнгүүдые түйлана.

Манай корр.

АЖАЛЛАҺАН ХҮН АЛДАРШАДАГ

Оролдосотойгоор ажаллаһан хүн алдаршадаг, түйлаһан үрэ дүнгүүдэйнгээ зэргээр сэгнэлтэдэ хүртэдэг гээшэ. Энэ хэлэгдэһэн мүрнүүдые Ивалгын районой «Пригородный» совхозой үйлэдбэриин түрүүшүүлдэ зорюулхаар. Юуб гэхэдэ, тус ажахын һү һаалиин комплексын, фермын коллективүүд арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ амжалта түгэсөөр ажаллажа байна. Эндэхи һаалишад һү гүрэндэ худалдаха байгша онойнгоо даабариие үшөө октябриин 1-дэ үлүүлэн дүүргээ һэн. Харин һү һааха түсэбөө совет Конституциин үдэрэй урдахана бэелүүлһэн байха юм. Иимэ үрэ дүнгүүдые түйлаха хэрэгтэ тус коллективүүдые хүтэлбэрилдэг М. К. Шелюпугина, А. И. Бурцева гэгшэдэй габьяае онсолон тэмдэглэхээр. Ошурковын һү һаалиин фермые даагша Агния Ивановна Бурцева арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүнгөөр оролдосотой һайнаар хүдэлһэнэйнгөө түлөө «Ажалай габьягай түлөө» медаляар шагнагдаһан габьяатай. Харин совхозой дирекци, партком, профком эдэ түрүүшүүлээ урмашуулан, Чехословакияр аяншалха түлөөһэгүй путёвкоор шагнаа һэн. Тэдэнэр республикынгаа бүлэг түрүүшүүлтэй хамта сентябрь һарада энэ гүрэнөөр аяншалаад ерээ.

Тиихэдэ энэ ажахын үйлэдбэриин зургаан түрүүшүүл Ленинград ошохо хүнгэлэлтэтэй путёвконуудаар шагнагдажа, октябрь һарада аяншалжа ерээ. Тэдэнэй дунда Михаил Дмитриевич Овчинников бии. Энэ нүхэрнай овощ ургуулагшадай звеное хэдэн жэлэй туршада хүтэлбэрилнэ. Ударидадаг коллективтэнь 11 хүн ажалладаг юм. Тус звеногойхид 1982 оноһоо хойшо хамтын подрядай гуримаар хүдэлнэ. Тэдэнэр 130 гектар талмай дээрэ таригдаһан капустаяа мүнөө суглуулжа дүүргэбэ. Түрүү коллектив байгша ондо энэ талмай дээрэһээ дүн хамта 24760 центнер ургаса хурааха даабарияа үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. Нүхэр М. Д. Овчинниковай даадаг звеногойхидой суглуулһан капустань совхоз дотор хураагдаһан ургасын 60 гаран процентые эзэлнэ. Тиигэжэ тэдэнэр урдаа табиһан зорилгоёо сүм бэелүүлһэн байха юм. Иигэжэ звеное даагшын иимэ путёвкоор шагнагдаһаниинь гайхалгүй.

Революциин улгы хото ошогшэдой дунда һаалишан Анна Климовна Нетесова оролсоно. Мал ажалда үнинэй хүдэлжэ ябаһан энэ эхэнэр пенсидэ гараһаншье һаа, залуушуулда ёһото жэшээ харуулан ажаллаһан зандаа. Тэрэ август һарын эсэстэ ажахын түрүү һаалишадай тоодо оролсон, һү һааха жэлэйнгээ түсэбые дүүргэһэн алдартай. Дуршэл шадабаряар баян һаалишан һүүлшын мэдээгээр үнеэн бүриһөө 2700 гаран килограмм һү һаагаад байна.

Тиихэдэ энэ бүлэгтэ оролсоһон үшөө нэгэ хүдэлмэришэн—Е. Я. Астраханцевагай ажалай үрэ дүнгүүдые эндэ дурдамаар. Клавдия Яковлевна һүүлшын найман жэлэй туршада Ошурковын һүнэй фермын техник-үрэжүүлэгшээр амжалтатай хүдэлнэ. Энэ нүхэрэй аша туһаар һүүлэй үедэ фермын үнеэдэй һубайрха ушар үзэгдэхэеэ болинхой. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн жэлдэ тус фермэдэ зуун үнеэн бүриһөө 102 тугал абтаһан байна. Энэ ушар тус коллективэй амжалта түйлаха хэрэгтэ ехээр нүлөөлнэ бэшэ аал? Ошурковын һаалишад мүнөө жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2400 шахуу килограмм һү һаагаад байнхай. Тэдэнэрэй саашадаашье амжалтаяа бүри арьбадхаха байһаниинь лабтай.

Д-Р. ДАМБАЕВ.
Ивалгын район.

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

СЭВ-эй ГЭШҮҮН-СОЦИАЛИС ОРОНУУДАЙ АХА ДҮҮ ПАРТИНУУДАЙ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭДЭЙ УУЛЗАЛГА НЭЭГДЭБЭ

СЭВ-эй гэшүүн-социалис оронуудай аха дүү партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хүдэлмэриин уулзалга ноябриин 10-да Москвада нээгдэбэ.

(ТАСС).

МОСКВА ЕРЭБЭ

СЭВ-эй гэшүүн-социалис оронуудай аха дүү партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хүдэлмэриин уулзалгада хабаадахаяа Болгариин Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков, Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин Генеральна секретарь Я. Кадар, Вьетнамай Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, СРВ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Чьонг Тинь, Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккер, Кубын Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын Гүрэнэй Соведэй болон Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ф. Кастро, Монголой Арадай-революционно партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ж. Батмунх, Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ПНР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельский, Румыниин Коммунис партиин Генеральна секретарь, СРР-эй Президент Н. Чаушеску, Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй Президент Г. Гусак ноябриин 9-дэ Москва ерэбэ.

Нүхэд Г. А. Алиев, В. И. Воротников, А. А. Громыко, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, Н. И. Рыжков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе аха дүү партинуудай хүтэлбэрилэгшэдые угтаһан байгаа.

(ТАСС).

Шалгалта юу харуулааб?

БАЙДАЛЫНЬ ХОЁР ОНДОО

Мүнөө худөө нютагуудта ниитын адууһа мал үбэлэйнгөө байрада оруулагданхай, тусхай тэжээлэй рационоор эдеэлүүлэгдэжэ эхилэнхэй. Энэншье ойлгосотой. Юуб гэхэдэ, малаа саг соонь байрадань оруулбал, ашаг шэмээ алдахагүй ха юм.

Энэ талаар Баргажанай совхозой ажал хэрэгээрнь һаяхан һонирхобобди. Эндэ үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ хүдэлмэри халуун намарһаа эхилһэн байха юм. Ажахын һү һаалиин дүрбэн гүүртын мал сентябрь һарада үбэлэйнгөө байрануудта оруулагдаа бэлэй. Иигэжэ тэдэнэр нёдондонойхидо орходоо байгша ондо һү һаамаа доошолуулаагүй.

Совхоз дотор һаалиин дүрбэн фермэ бии юм. Ажахын һаалишад һү абаха талаар энэ жэлдэ муу бэшэ үрэ дүнгүүдтэй. Тэдэнэр һү һааха, гүрэндэ худалдаха 10 һарынгаа түсэбүүдые болзорһоонь холо урид дүүргэһэн габьяатай. Хэды иимэ амжалта түгэсөөр тэдэнэрэй хүдэлжэ байгаашье һаань, эндэхи һүнэй фермэнүүдэй коллективүүд адли тэгшээр ажалланагүй. Энээниие ажахын һүнэй комплексын ба һаалиин хоёрдохи фермын хүдэлмэрилэгшэдэй жэшээ дээрэһээ абажа харамаар.

Һүнэй комплексын һаалишад энэ жэлэй эхинһээ хойшо ажахы дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ ходоодо түрүүлжэ гарана. Энэ ажалша бэрхэ коллективые һүүлэй гурбан жэлэй туршада В. И. Шелковников хүтэлбэрилнэ. Энэ нүхэрнай үнгэрһэн хугасаа соо эбтэй эетэй коллектив бии болгожо шадаа гэжэ тэмдэглэхээр. Иигэжэ эндэхи һаалишад жэл бүри түсэбтэ даабаринуудаа холо үлүүлэн дүүргэдэг болонхой. Хамтын подрядай гуримаар хүдэлмэриеэ эмхидхэдэг энэ коллективэй бааза дээрэ КПСС-эй Баргажанай райкомой шиидхэбэрээр районой һаалишадай түрүү дүй дуршэл нэбтэрүүлхэ һургуули нээгдэһэн юм.

Тус коллектив юһэн һарын туршада һү гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэбые дүүргэһэн габьяатай. Тиихэдэ сагаан эдеэ үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ даабариие тэдэнэр октябриин тэнгээр бэелүүлжэ шадаһан байха юм.

Һүнэй комплекс дээрэ һаяхан ерэхэдэмнай, үдэшын һаам эхилэнхэй байба.

— Комплекс дээрэмнай 346 үнеэн тоологдодог. Мүнөөдөө тэдэнэймнай 286-ниинь һаагдана. Тиихэдэ 64 үнеэн шэргэнхэй. Эдэ үдэрнүүдтэ һаалишаднай шэнэ 64 гунжадые абаа, — гэжэ комплексые даагша В. И. Шелковников хөөрэнэ.

— Жэлэй эхинһээ хэды үнеэн тугаллааб? — гэжэ бидэ һонирхобобди.

— Энэ жэлдэ түсэбэй ёһоор 279 тугал абаха ёһотойбди. Эдэ арбан һарын туршада 254 үнеэн түрөө. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 75 тугал абтаха ёһотой. Иигэжэ һү һаамаа улам дээшэлүүлхэ аргатайбди,—гэжэ комплексын техник-үрэжүүлэгшэ А. Н. Терентьева харюусаба.

Александра Николаевна гуша гаран жэлэй туршада энэл гүүртэ дээрээ техник-үрэжүүлэгшээр ажаллахадаа, малай үүлтэр һайжаруулха талаар бага бэшэ хүдэлмэри хэһэн байха юм. Тэрэнэй аша оролдолгоор эндэ жэл бүри зуун үнеэн бүриһөө 95—97 тугал абтана.

Комплексын һаалишад жэлэй түсэбэй ёһоор 5300 центнер һү һааха һаа, мүнөө 5550 центнер һү абаба. Тиигэжэ гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ даабариие арбан һарын хугасаа соо 108,8 процентдэ хүргэһэн байна.

— Мүнөө жэлдэ бидэ коллективээрээ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1900 килограмм һү һааха гэһэн социалис уялга абаһан байнабди. Жэлэй эхинһээ хойшо энэмнай 1700 килограммда хүргэгдөө. Һаалишаднай энэ социалис уялгаяа дүүргэхын тула али бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн оролдожо байнхай,— гэжэ В. И. Шелковников хөөрэнэ.

Энэ коллективэй түрүү һаалишад Т. И. Колмакова, З. А. Колмакова, А. И. Ринчино гэгшэд үнгэрһэн арбан һарын хугасаа соо үнеэн бүриһөө 1800—2000 килограмм һү һааһан байха юм. Уридшалан тооложо үзэхэдэ, эндэхи 16 һаалишанай 12-ынь мүнөө жэлдэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2000 килограмм һааха арга боломжотой. Тиихэдэ түрүү һаалишан Тамара Ивановна Колмакова үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2500 килограмм һү һааха гэжэ шиидэнхэй. Энэ нүхэрнай байгша ондо гунжадһаа иимэ ехэ һү һааханъ гээшэ. Иимэ амжалта тэдэнэртэ миин хүрэжэ ерээ бэшэ ааб даа. Энэмнай нэн түрүүн үнеэдэ һайнаар эдеэлүүлһэнһээ эхи үндэһэтэй.

Мүнөө эндэхи үнеэдэй толгой бүридэ сүүдхэдөө 5 килограмм үбһэн, 1 килограмм тараанай зүйл, һаагдаһан һүнэй килограмм бүхэндэ 300 грамм холимог тэжээл нэмэгдэжэ үгтэнэ. Комплекс дээрэхи тэжээл бүйлуулдаг кухнинь һаадгүйгөөр хүдэлгэгдэнэ. Тэрэнэй хажуугаар һаалишад тус тустаа 500 литрэй боошхо соо хэршэгдэһэн һолоомо тараанай зүйлтэй, дабһа болон бусад микро-макро бодосуудтай холижо, бурдууг болгон үнеэдтэ уулгана. Эндэхи малда һаяар силос үгтэдэг болохонь.

Комплексын дэргэдэ баригдажа байһан тэжээл бүйлуулдаг цех эдэ үдэрнүүдтэ ашаглалгада тушаагдахадаа, бүхы гүүртэнүүдэй малые шанаржуулагдаһан тэжээлээр хангаха юм. Эндэ тэжээл бүйлуулха гурбан ехэ амһарта түхеэрэгдэнхэй. Нэгэ амһартань 5 тонно тэжээл багтааха аргатай.

— Ажахымнай барилгашад энэ намартаа малай байрануудта үүдэнүүдые шэнээр зохёожо һуулгаа. Тиихэдэ малай байрын шалань һэльбэн шэнэлэгдээ. Гадна шабааһа гаргаха транспортернууд заһабарилагдаһан байха юм. Малай хоёр байрада хүсэ ехэтэй калориферүүд тодхогдожо, хүдэлгэгдэдэг болобо,— гэжэ комплексые даагша мэдүүлбэ.

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, энэ комплекс дээрэ партиин XXVII съездын һүүлээр яһала ехэ хубилалтанууд боложо байна. Энээниiень эндэхи һаалишадай ажал хүдэлмэри, эдэбхи үүсхэл, оролдолго үшөө дахин гэршэлнэ. Жэшээлхэдэ, комплексын һаалишад үнгэрһэн жэлдэ үнеэн бүриһөө арай шамай 1500 килограмм һү һааһан һаа, харин байгша ондо энээнээ 1900 килограммда хүргэхэнь.

— Бидэ хамтын подрядай гуримаар хүдэлдэг хадаа иимэ үрэ дүнгүүдые түйлабабди. Комплекс дээрэ ажалай журам һайжараа, ажалдаа гээгдэхэ ябадалнууд үгы болгогдоо. Манда һаалишадай амаралтада гарахада һэлгэжэ байха 3 һаалишан ажаллана. Жэшээлхэдэ, мүнөө түрүү һаалишан Т. И. Колмакова амаржа байна. Тэрэнэй үнеэдые Г. А. Максимова даажа абанхай,—гэжэ нүхэр Шелковников ажал хэрэг тухайгаа хөөрэнэ.

Эндэ нэгэ шиидхэгдээгүй асуудал бии. Комплексын үнеэдые оньһон аргаар һааха түхеэрэлгэнүүд тодхогдоһоор үнинэй болонхой. Зүгөөр үнеэдые һааха аппарадуудай үгы дээрэһээнь эндэхи малшад үнеэдээ гараараа һаана. Энэ асуудал шиидхэгдэхэ ёһотой.

Совхозой хоёрдохи һаалиин фермэ Зуһаланда оршодог. Эндэхи һаалишад һү һааха 9 һарынгаа түсэбые 108,8 процент дүүргэһэн байна.

— Һү һааха, гүрэндэ тэрэнээ тушааха жэлэйнгээ түсэбые бэелүүлхэ асуудалнай ехэ хүшэрхэн болоод байна,—гэжэ гүүртые даагша И. Г. Ахминеев манай ябахада хэлээ һэн.

Эдэ үдэрнүүдтэ эндэхи һаамхай үнеэн бүриһөө сүүдхэдэ оройдоол 2,5 килограмм һүн һаагдана. Эндэ мүнөө 321 үнеэн тоологдоно. Тиихэдэ үшөө 103 гунжан асарагданхай. Мүнөө 189 үнеэн һаагдажа байна. Эдэ бүхы үнеэдые 14 һаалишан харууһална. Тэдэнэрэй хажуугаар һаалишадые һэлгэхэ 2 хүн хүдэлдэг.

— Сенажай шанарынь ехэл муу. Энэ сенажнай элдэбын зүйлһөө бүридэнхэй. Ямаршье шүүһэ шэмэгүйл даа. Һолоомоншье гэжэ даа, баһал муухай. Малай эдихээр юумэн бэшэ,—гэжэ һаалишан Е. С. Чиркова мэдүүлнэ.

Ажахын мэргэжэлтэд энэ сенажай шанарые шалгаха талаар ямаршье хүдэлмэри ябуулнагүй. Тиихэдэ эндэ хэрэшэгдэһэн һолоомон саг болзортоо асарагданагүй. Фермэ дээрэнь ямаршье транспорт үгы. Совхоз һолоомоёо нэгэ газарта хэршэнэ. Тэеэд тэрэнээ бүхы гүүртэнүүдтээ абаашажа үрдинэгүй.

Фермэ дээрэ шиидхэгдээгүй асуудалнууд жилээд олон.

— Манай гүүртэ дээрэ һаамхай үнеэдэй үүлтэр һайжаруулха талаар хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Эндэ мүнөөшье болотор эмэ малые искусственна аргаар үрэжүүлхэ пункт баригдаагүй байһаар. Бидэ мүнөө үнеэдээ хүргэдэһэн үрөөр үрэжүүлнэбди, —гэжэ техник-үрэжүүлэгшэ Е. М. Плеханова хөөрэлдөөндэ оролсоно.

Тиихэдэ эндэ баһал үнеэдые һааха аппарадуудай, запасной частьнуудай дуталдаһан дээрэһээ һаалишад үнеэдээ гараараа һаана.

Байра соохи шабааһа арилгаха транспортерынь һэлгүүлэгдэхээр болоһоор үнинэй. Үбэлэй хүйтэндэ эбдэржэ, түбэг татахадаа магадгүй. Мүн байрануудта соохи мал уһалха түхеэрэлгэнүүд мүнөөшье болотор зохёогдоогүй байһаар.

Тиихэдэ эндэхи һаалишадые, малшадые автомагазинай жолоошон А. Г. Толстихин муугаар хангана. Юундэб гэхэдэ, тэдэнэр зундаа һуурин соо байхадаа, худалдаа наймаагаар хангагдахагүй байгаа ха. Тиигээдшье һууринайнь магазинда түрүүшын хэрэгсэл болохо хилээмэн, гурил гэхэ мэтэ үгы бшуу.

Малшадта ажалдаа үмдэхэ хубсаһан хүсэд һайнаар үгтэнэгүй. Тиихэдэ һү шүүхэ хэрэгсэлнүүд дутал дана.

Хараад үзэхэдэ, совхозой һүнэй комплексын, һү һаалиин хоёрдохи фермын байдалынь хоёр ондоо байна. Фермын малшад энэ дутагдалнуудые түргэнөөр усадхахын тула оролдохо уялгатай. Юуб гэхэдэ, мүнөө хаа хаанагүй шэнэдхэн хубилалгын, хурдадхалгын үедэ муугаар хүдэлхэ эрхэгүйбди. Энээниие тэдэнэр һайн ойлгохо ёһотой.

Ц. ТОГОНОВ,
«Баргажанай үнэн» газетын таһагые даагша.
Г. РИНЧИНО,
манай ...

...҇ҺАШАД ТУХАГҮЙ

...рилдэг Селен...лгын заводой ...дбэриин ехэ ...юм. Эндэ жэл ...миллиард ...рилэгдэнэ. Му...мовай хүтэлбэ...шадай бригада ...омоли барижа ...бригаданууд...мянган омоли ...соо бараад, ...уулна. Инкуба...хүдэлмэрилэгшэд омолиин түрһэ суглуулха технологи хинадаг. Байгша ондо заводой соорэмүүд соо 130 мянган жараахай үсхэбэрилэгдэһэн юм.

Заводой хоёрдохи ээлжээнэй барилга дүүргэгдэхэ дүтэлэнхэй. Тэрэнэй ашаглалгада оруулагдахада, хилмэ загаһанай хоёр миллионһоо дээшэ жараахай эндэ үсхэбэрилэгдэхөөр хараалагдана.

Д. ДАГБАЕВ.

...НАЛ

...ажахын орга...жэлэй туршада ...хүдэлһэнэйнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Хойто-Байгалай районой арадай депутадуудай Северо-муйскын поселково Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Гумерова Нина Григорьевнае Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

АША ТУҺАТАЙ УУЛЗАЛГА

Октябриин 20-hoo 23 болотор Баргажанай-Адаг посёлогто КПСС-эй райкомой үдэрнүүд үнгэргэгдэбэ. Хүдэлмэришэдэй энэ посёлогто партиин райкомой, арадай депутадуудай райсоведэй гүйсэдкомой хүдэлмэрилэгшэд, районой хүтэлбэрилхы бусад тушаалтад хэдэн үдэрөөр ерэһэн байна. Эндэ байха үедөө тэдэнэр посёлогтохи ажалша бүхы коллективүүдтэ хүрэжэ, тэндэ хүдэлдэг хүнүүдтэй уулзаһан, районой мүнөө үеын ажабайдал тухай, саашанхи хүгжэлтын хараа шэглэлнүүд тухай тэдэндэ хөөрэһэн, коллективэй үйлэдбэриин болон ниитын үйлэ хэрэгээр һонирхоһон, һанал бодолоо хубаалдаһан, ямар эрилтэтэй байһыень мэдэжэ абаһан байна.

Ажабайдалай али бүхы талануудта бэелүүлэгдэжэ байгаа шэнэдхэн хубилгалгын, хурдадхалгын хэмжээ ябуулганууд уулзалгада хабаадагшадай анхарал татаһан байна. Тиигэхэ зуураа уулзалгын болоно байха үедэ үгэ хэлэһэн хүдэлмэришэд болон алба хаагшад үйлэдбэри дээрэ, ниитын ажабайдалда ушардаг дутагдалнууд тухай, шиидхэбэриеэ хүсэд олоодүй асуудалнууд тухай онсо тогтоһон, олон шүүмжэлхы ажаглалтануудые хэһэн, дурадхалнуудые оруулһан байна. Тэдэнииень районой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд тон анхаралтайгаар хадуужа, бэшэжэ абаһан байха юм. Эдэ бүгэдэн һаяар КПСС-эй райкомой бюро дээрэ харагдаха, зохихо хэмжээнүүд абтаха байха гэжэ найдуулагдаа.

Удаань Баргажанай леспромхозой соёлой байшан соо партиин райкомой үдэрнүүдэй дүн согсолһон түгэсхэлэй зүблөөн болоо. Тэрэ зүблөөе нээхэдээ, КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь В. Б. Базаров районой хүтэлбэрилэгшэдэй ажалшадтай уулзалга хадаа али алиндамнай аша түһатай хэмжээ ябуулга болоно шадаа гэжэ тэмдэглэбэ. Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай ажал хэрэгтэй, һуудал байдалтай дүтэ танилсаха, ямар эрилтэтэй байһыень мэдэжэ абаха, ямар дутагдалнуудтай байһанаа ойлгохо, тэдэниие яажа усадхаха аргаяа бэдэрхэдэ тон түһатай һургаал болоно бшуу.

Поселогой ажалша коллективүүдтэ уулзалгануудые эмхидхэн үнгэргэһэн, энэ хэрэгые хүтэлбэрилһэн бүлэг нүхэд: КПСС-эй райкомой секретарьнар Н. К. Петренко, В. В. Шагдурова, КПСС-эй райкомой таһагуудые даагшанар В. М. Белошапкин, Л. Б. Цыремпилов, О. М. Серебрякова, Д. Ж. Бубеев, КПСС-эй райкомой дэргэдэхи партийна комиссиин түрүүлэгшэ С. Ц. Гомбожапов, райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо Ц. Ц. Аюшеев энэ зүблөөн дээрэ үгэ хэлэһэн байна. Тиихэдээ ажалша коллективүүдтэ шиидхэгдэжэ байһан гол асуудалнууд тухай посёлогой предприятинуудай болон эмхи зургаануудай хүдэлмэриин дутуу дунданууд тухай, ажалшадай хэлэһэн шүүмжэлхы ажаглалта болон дурадхалнууд тухай мэдээсэв.

Эндэ сугларагшадай асуудалнуудта Баргажанай райпогой түрүүлэгшын орлогшо А. М. Щербакова, загаһанай комбинадай директор А. С. Чемакин харгы заһабарилгын управлениин директор Л. П. Балуев, районой больницын ахамад врач С. Д. Бадмажапов болон бусад харюусабад.

Баргажанай-Адагай дунда һургуулиин партийна эхин организациин секретарь Р. А. Мисайлова зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, һургуулида бэелүүлэгдэжэ байгаа реформын асуудал тушаа тогтоо. Энэ шухала хэрэг бэелүүлгэдэ һургуулиин базова предприятинууд ехэ туһа хүргэхэ зэргэтэй. Гэхэ зуура тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэд һургуулиин педагогическа коллективтэ нэгэ адляар, анхаралтайгаар туһалнагүй. Хэрбээ загаһанай комбинадай директор нүхэр Чемакинай багшанарта али болохоор туһалдаг байхадань Баргажанай леспромхозой директор нүхэр Ушаков һургуулиин асуудалые огто тоодоггүй, багшанартай уулзаха гэжэ һанаашалдаггүй байха юм. Август һарада болодог багшанарай конференцидэ Баргажан ошохоёо леспромхозой директорһээ автобус эриһэмнай тэрэ эрид арсажархёо һэн гэжэ нүхэр Мисайлова мэдүүлбэ. Тэрэ тэрэл конференцидэ уряалтай леспромхозой ахамад инженер автобустаа гансаараа һуунхай, Баргажан хүрэжэ ерээ бшуу.

Энэ зүблөөнэй хүдэлмэридэ республикын соёлой министр Д. Т. Цыремпилов, республикын элүүрые хамгаалгын министр Л. Д. Мадыева хабаадалсаа.

Партийна хүтэлбэрилэгшэдэй ажалшадтай уулзалга тон хэрэгтэй, аша туһатай хэмжээ ябуулга мүн гэжэ посёлогой олон хүнүүд сэдьхэлээ хананһаар хэлэһэн байна. Иимэ уулзалганудые хирэ-хирэ болоод лэ үнгэргэжэ, нүхэр ёһоной хөөрэлдөө дэлгэжэ байхыень ажалшад хүсэбэ.

Н. УГРЮМОВ,
районно газетын редактор.

СТАХАНОВСКА ЁҺО ЗАНШАЛНУУДТА ҮНЭН СЭХ...

ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ С. А. ШАЛАЕВТАЙ хэһэн хөөрэлдөөн

Бүгэдэ арадай һайндэрэй — Агууехэ Октябриин 69-дэхи жэлэй ойн урда тээхэнэ Бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй 290 түрүүшүүлдэ 1986 оной СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреадуудай хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо. Фабрика ба заводуудта, шахтанууд болон уурхайнуудта, тариалан дээрэ ба мал ажалай фермэнүүдтэ үдэр бүриин эршэтэ габшагай ажалаараа Соведүүдэй ороной хүсэ шадалые бэхижүүлжэ байдаг, коммунис байгуулалтада бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ байдаг хүнүүдэй алдар габьяае Эхэ оромнай үндэрөөр сэгнээ.

Бүхы союзна республиканудай, 100 автономито республикын, хизаарай ба областиин, арадай ажахын олонхи һалбаринуудай түлөөлэгшэд 1986 ондо СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреадуудай тоодо оробо.

КПСС-эй XXVII съездын һүүлээр оронойнгоо экономико шэнэдхэн хубилгалгые бүхы совет арадай нэгэн һаналтайгаар дэмжэжэ байһыень шэнэ лауреадуудай габшагай хүдэлмэри батаар элирхэйлэн гэршэлнэ. Тэдэнэй шэнэ ёһоной эрэлхэг зоригтой ажал ябуулга стахановска хүдэлөөнэй эрхим ёһо заншалнуудтай таараалдан зохилдоно, һалбари һалбарида ба арадай ажахыда шухала удха шанартай байна.

Үдэр бүриингөө нормые ехээр үлүүлэн дүүргэхэ, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэхэ гээшэ лауреадуудта һайн ёһо заншал болонхой. Жэшээнь, Липецкын гэр баридаг комбинадай малярнуудай бригадир Валентина Григорьева Николаева, Бердянска шэлэй утаһанай заводой кооператор Алла Ивановна Питюнова, Кунгурскын гуталай нэгэдэлэй хүдэлмэришэн Леонид Афанасьевич Сухорослов болон бусад олон хүнүүд түрүүшүүлэй тоодо орожо, хоёр жэлэйнгээ түсэбые Октябриин 70 жэлэй ой болотор дүүргэхэ, түсэбтэ табан жэлэй һүүл багта ажалай бүтээсые хоёр дахин дээшэлүүлхэ уялга абаһан «Южкузбассуголь» нэгэдэлһээ В. М. Гвоздевой, «Воркутауголь» нэгэдэлһээ А. П. Потаповай, «Сургутнефтегаз» нэгэдэлһээ В. Л. Сидорейкын хүтэлбэрилдэг коллективүүдэй үүсхэлые түрүүлэн дэмжэһэн байгаа. Тэдэнэй дүлэтэ үүсхэлые КПСС-эй ЦК һайшаагаа һэн.

Ниитын үйлэдбэрийе гол түлэб хүгжэлтын эршэтэ замда гаргаха талаар машина бүтээлгэ гол үүргэ дүүргэдэг юм. Эрдэм, техникын һүүлэй түйлалтануудые үргэнөөр хэрэглэхые оролдожо байдаг ехэ бүлэг шэнэ лауреадууд энэ һалбарида зохёохы ёһоор, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлдэг.

Киевэй станок бүтээлгын нэгэдэлэй коллектив мүнөө үедэ оньһон техникээр зэбсэгжүүлгын үргэн ехэ программа бэелүүлнэ. Тоотой программна жолоодолготой шэнэ түхэлэй станогууд предприятида бүтээгдэн гаргагдажа эхилээ. Айхабтар ажалша бүхэриг, хүдэлмэриингөө сагай минута бүхэниие гамтай һайнаар хэрэглэдэг Павел Емельянович Гончарук тэдэнэй бата бэхи байлгые дээшэлүүлгэдэ ехэ хубитаяа оруулдаг юм. Тэрэ токарна станок дээрээ яаха аргагүй орёо нарин детальнуудые бүтээдэг. Үнгэрэгшэ түсэбтэ табан жэлэйнгээ даабариие тэрэ дүрбэн жэл соо дүүргээ һэн. Мүнөө амжалтатайгаар хүдэлжэ байна. Түсэбтэ табан жэлэй хоёр хахад жэлэй программые тэрэ Агууехэ Октябриин 70 жэлэй ой болотор дүүргэхэ уялга абанхай.

Москвагай автотракторна электро-түхеэрэлгэнүүдэй заводой пластмасса шудхагша А. И. Карандашова робот-манипуляторнуудтай шудхалгын машинануудые богони болзор соо шудалжа, хэдэн машина түхеэрэлгэнүүдые хангахадаа, нормоёо гурба дахин үлүүлнэ.

Ниислэл хотын И. А. Лихачевой нэрэмжэтэ автомобильна завод хүгжэлтынгөө харюусалгатай шатада оробо. Тэрэниие шэнэдхэн хубилгалгын хүдэлмэри хурдан түргэнөөр бэелүүлэгдэнэ. Дизельнэ түлишөөр хүдэлдэг шэнэ ашаанай автомобильнуудай конвейерһээ гараха саг ойртоо. Шудхалгагай гол цехэй хэбшэн Вячеслав Петрович Петров энэ үдэрые дүтэлүүлэн, эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Ажалайнгаа онол аргануудые саг үргэлжэ нарижуулан, техническэ эрдэм мэдэсээ гүнзэгырүүлэн, 15 жэл соо ЗИЛ-дэ хүдэлжэ байһан энэ хүн үйлэдбэриингөө даабариие таһалгаряагүй 50—60 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг юм. Түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй хубиингаа программые тэрэ 17 һараар үлүүлэн дүүргэһэн байгаа. Энэ жэлэйнгээ түсэбые сентябрь һарада түгэсхөө.

Хүдэлмэришэн ангиин эрхим түрүү түлөөлэгшэд тоогоороо бэшэ, харин арга шадабаряараа үйлэдбэриин үндэр үрэ дүнгүүдые түйладаг юм. Шэнэ лауреадуудай хоёрдохи хүн бүхэнэй эдэбхитэй уралан нарижуулагша байһан ушарынь энээниие элирхэйлэн гэршэлнэ. Брестын хүдөө ажахын машина бүтээлгын заводой слесарь-инструментальщик Анатолий Владимирович Иовик гэгшын үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн 17 дурадхал 40 гаран хүниие сүлөөлжэ, ондоо хүдэлмэридэ хүдэлгэхэ арга олгоо.

Новосибирскын авиационно заводой слесарь Владимир Иванович Григорьев ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанарые һайжаруулха талаар шэглүүлэгдэһэн уралан нарижуулгын 76 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн байгаа. Манай орон дотор иимэ мастернууд — уралан нарижуулагшад олон юм.

Ажалдаа элитэ ехэ амжалтануудые түйлаһанайнь, үйлэдбэриин эршэ дэлисэ арьбадхалгада ехэ хубитаяа оруулһанайнь түлөө түлишын-элшэ хүсэнэй ба промышленностиин бусад хүндэ һалбаринуудай хэдэн хүдэлмэрилэгшэдтэ СССР-эй Гүрэнэй шан олгогдобо.

Час соо 2500 тонно юумэ гаргаха бүтээсэтэй шэнэ хүсэтэ роторно экскаваторай «Красноярскуголь» нэгэдэлэй «Бородинский» уурхайда ашаглалгада оруулагдаһанһаа хойшо 2,5 жэл хүрэхэгүй саг үнгэрөө. Геннадий Васильевич Крюковэй хүтэлбэрилдэг машинистнүүдэй коллектив тэрэниие хабсаргажа, тааруулан табилгада хабаадалсаһан байгаа. Агрегадай онсо шэнжэтэй байһые наринаар шэнжэлжэ, тэрэнэй бүхы узелнуудай найдамтай хүдэлмэриие бригада хангаад, нёдондо жэл 5 миллионһоо дээшэ тонно нүүрһэ түмэр замай поезднуудта ашажа ябуулаа һэн. Манай орон дотор иимэрхүү түхэлэй машинануудаар хэншье тиимэ үрэ дүн түйлаагүй юм: Бригада хурдан түргэнөөр, зохёохы ёһоор хүдэлнэ. Энэ жэлэй эхинһээ хойшо тэрэ түсэбһөө гадуур 160 мянга гаран тонно хатуу түлишэ үйлэдбэрилэн абаһан байгаа.

Тюменскэ областиин «Юганскнефтегаз» нэгэдэлэй Виталий Владимирович Густовай хүтэлбэрилдэг нефть олзоборилогшодой бригада түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлдэ техникоэкономическа үндэр үрэ дүнгүүдые түйлаба. Юһэн һарын туршада тэрэ түсэбһөө гадуур 13 мянган тонно нефть гүрэндэ үгөө.

һалбари доторнь заһабарилга хэнгүй, дунда зэргээр 204 суудхэ соо хүдэлдэг байгаа һаань, эндэ энэ болзорые 490 суудхэдэ хүргэһэнэй ашаар эдэ бүгэдэ түйлагдаһан байха юм. Лауреадуудай олонхид ажал хэрэгтээ эзэн ёһоор хандадаг байһанаа харуулна. Александр Иванович Растяпинай хүтэлбэрилдэг халаанай коллектив үнгэрһэн табан жэлэй үедэ Невинномысска ГРЭС-тэ 3,2 мянга гаран тонно түлишэ алмаһан байгаа. Котлотурбинна цехэй энергоблогуудай обходчик-машинистһээ ахалагша машинист хүрэтэрөө ургаа.

Баруун-Урда түмэр замай Коростениин локомотивна депогой тепловозой машинист Борис Алексеевич Зинчук «Ямаршье эрхэ байдалда алмалта, арьбалалта хэхэ» гэһэн уряатайгаар хүдэлдэг юм. Түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлдэ тэрэ 62 тонно дизельнэ түлишэ алмажа, 52 поезд ябуулаа. Борис Алексеевич түмэр зам дээрэ түрүүшүүлэй тоодо орожо, ... ута поездчуудые ... байна. Тэрэ сугтаа ... 38 нүхэдөө мэргэжэл... гаа.

Агропромышленна... сын 77 ажалшад... Эдеэ хоолой програм... лүүлхын тула ажал... хүдэлжэ байһан тар... лон фермэнүүдэй ажалшад СССР-эй Гүр... да хүртэбэ. Ростов... стиин Иван Георгиев... ковай толгойлдог ... нэй тоодо ороно. ... һайн технологёор ... гектар бүриһөө 55... ороһото ургамал... ряагаа. Тиихэдэнь ... дотор дунда ... центнер ургаса ... на. Украинын ... шэлтэй свёклово... Леонид Никифоров... район дотор дунд... 275 центнер свёкл... дажа байхада гект... 502,6 центнер ур... Кокчетавска обла... шахан таргалуулд... армейскэ нэгэдэл... руулагдамал звено... Казиза Кожановна... кукуруза тарижа ... технологиие нарю... жаруулгада ехэ ... оруулба. Литва... үнеэдые машинаар ... лишан Ангеле Кос... дене түсэбтэ арба... табан жэлдэ үнеэ... һаагдаһан һү 610 ки... дээшэлүүлээ. Му... үнеэн бүриһөө ... 5809 килограмм ... байна. һүнэйнь ... процент юм. ... областиин XXII ... нэрэмжэтэ колхоз... хонишон Мина К... эхэ хонидһоо 188 ... һан, хонин бүри... лограмм ноохо... байгаа.

Хүдэлмэриин ... шэлүүлгэдэ ехэ хуби... һанайнгаа, объект... зорһоонь урид ... тушааһанайнгаа ... гашан СССР-эй Гүр... да хүртэбэ. Главт... «Жилстрой» трест... но бригадын бри... лай Максимович ... нэй тоодо ороно. ... бан нэгэдэхи таба... рэнэй бригада ... тай 26 байрын ... хэдээ Барилга... 95 үдэрөөр хорош... гадуур 7 мянган... метр талмайтай ... барижа, ашаглалта... арга олгоо. Ко... гадна подрядай ... хүдэлнэ, бүхы ... «һайн» ба «эрхим»... тэйгээр тушааха...

Лауреадуудай ... хубинь бригадир... дэнэр ажалай ... урмашуулгын ... шэнжын булюу ... харуулаа. Тэдэнэй ... һайн дураараа ... лективүүдтэ оло... хээ ошожо, ... соо тэдэниие ... гаргадаг байна.

Шэнэ лауреаду... амжалтануудые ... хүшэр зам ... Ушар иимэһээ ... сэгнэлтэ бүри ... яатай болоно ... тоо бүхэн оронойн... соло, омогорхол... общественэ агууеха... лоно,—гэжэ М. С... стахановска хүдэл... ранууд тай уулзал... хэлэхэдээ тэмдэг... Иимэ хүнүүдые ... рэгтэй. Тэдэнэй ... бүхы оромнай, ... лектив бүхэн ...

Ажал хэрэгтээ ... зохёохы ёһоор, ... маар хандаха ... лайнгаа түсэбүүдые ... рилгонуудые яажа... тэйб гэжэ шэнэ ... хүдэлмэри тодо ... хэйлэн харуулна. ... бан жэлэй ажал... эдэбхитэй тэмсэл... рээндэ ехэ хуби... талаар КПСС-эй ... далгада харюусажа ... ган үйлэдбэрии ... лективүүд, новатор... дэлмэриин газар ... мэлтэ невсэнүүд... тэйгээр бэдэрэлгэд... социально-эконом... жэлтые хурдадхал... хэрэгтэ хабаадалсаж...

ҺАЙНДЭРЭЙ БЭЛЭГ

Ургаса болбосоруулжа, амтатай бодосуудаарнь унда хүряаха зүйлнүүдые бэлдэхэ, варени, повидло болон бусад консервнуудые хэдэг болоһон Кабанскын үрэ-жэмэс болбосоруулдаг заводой коллектив урдаа табиһан зорилгонуудаа эрхимээр дүүргэжэ ябана. Агууехэ Октябриин 69 жэлэй ойн баярай вахтада жагсаһан заводой хүдэлмэришэд огородой ургасаар хэгдэһэн элдэб олон янзын консервнуудые бэлдэнэ.

— Урдандаа ондоо завод байһанаа һүүлэй үедэ унда хэряадаг продукци гаргадаг болоһон заводой коллектив хуушанайнгаа түхеэрэлгэнүүдые шэнэдхэн хубилгажа эхилээ һэн. Мүнөө нэгэл цехээ хүдэлгэжэ, овощоор консерв хэдэг, үхэр нюдэн, вишни, слива, гүлзөөргэнэ болон бусад жэмэсүүдээр повидло, джем варени хэдэг болонхойбди. Тиихэдэ хүһанай, алирһанай, шасарганын шүүһээр тусгаар ундан бэлдэгдэнэ. Шэнэ жэлһээ унда хэряаха зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ тусхай цех нээхэмнай,— гэжэ тус заводой директор А. Г. Оглоблин хөөрэнэ.

Заводой хүдэлмэришэд хамтадаа 30-аад зүйлэй продукци үйлэдбэрилжэ, республикынгаа ажалшадта эльгээжэ захалба. Тиихэдэ заводой коллектив Улаан-Үдын үрэ-жэмэсэй станциин хүдэлмэрилэгшэдтэй харилсаа холбоогоо улам үргэдхэжэ, шэнэ зүйлэй продукци үйлэдбэрилжэ эхилһэниинь һайшаалтай. Мүнөө заводто шасаргана болон ранет хоёрой холисотой амтата эдеэн бэлдэгдэжэ, һайндэрэй бэлэг болгогдон Улаан-Үдэ хотын, Баунтын районой ажалшадта эльгээгдэбэ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

МОДОШОДОЙ ИЛАЛТА

Баргажанай леспромхозой 240 хүдэлмэришэн жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид, ноябриин 7-ной һайндэрэй урда дүүргэбэ. Я. С. Шрагерай хүтэлбэрилдэг Гусиха лесопункт жэлэй эхинһээ эршэмтэйгээр хүдэлжэ, модо бэлдэхэ талаар һайн амжалта түйлаа. Эдэнэр жэлэй туршада 120 мянган кубометр модо бэлдэхэ түсэбтэй аад, энээнээ 123,8 мянганда хүргөө. Тиихэдэ Г. Я. Скулкинай толгойлдог мастерска участок 79,6 мянган кубометр модо бэлдэжэ, түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Лебяжиин лесопунктын В. С. Михайловай бригада 55 мянган кубометрһээ үлүү модо бэлдхээ. Тиихэдэ В. И. Тормозовой томодхогдомол, С. В. Зыковэй комсомол-залуушуулай бригаданудай ажалай календарь дээрэ 1987 он гаранхай. Дүршэл ехэтэй П. И. Мисюркеевэй бригада Октябриин һайндэрые онсо амжалтануудтайгаар угтажа амжаа. Хоёр халаанда хүдэлдэг А. К. Зыковэй жолоошодой экипаж 12 мянган кубометр модо зөөхэ түсэбтэй аад, 14,8 мянганда хүргэжэ, түсэбөө үлүүлээ.

Р. ВИКТОРОВА.

АМЖАЛТАТАЙ

Түрэл предприятиингаа байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе амжалта түгэс ажалаараа угтаһан Улаан-Үдын авиапредприятиин коллектив Граждан авиациин министерствын предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хоёрдохи кварталай дүнгүүдээр хоёрдохи һуури эзэлээ.

Ашаа зөөлгые эмхидхэлгын албанай, авиационно-техническэ баазын болон бусад албануудай коллективүүд байгша оной арбан һарын даабариие болзорһоонь урид дүүргээ. Агуу Октябриин хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ эдэ коллективүүд түрүүлээ.

Самолёт болон вертолёдуудай экипажнуудай коллективүүд түлишэ алмахын түлөө тэмсэнэ. Нэгэдэхи классай лётчик Александр Григорьевич Суворовой хүтэлбэрилдэг 5-дахи авиапредприятиин лётчигууд энэ мүрысөөндэ оролсожо, ехэ түлишэ алмаба.

Б. ПОПОВ.

ТЭМСЭЛ ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

Арбан хоёрдохи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ тогтууритай баян ургаса ургуулха тэмсэл Мухар-Шэбэрэй районой «Родина» колхоздо улам эршэдэнэ. Мүнөө районой «Агропромхимия» нэгэдэлэй арбан дүрбэн ашаанай автомашина гүүртэ, отаранудай дэргэдэ суглуулагдаһан наг шэбхэ холын поли дээрэ зөөнэ. Хүсэтэ КамАЗ түхэлэй автомашинанууд, Т-150 түхэлэй тэргэтэй тракторнуудта ашагдаһан наг шэбхэ поли дээрэ буулгагдажа, нэгэ жэгдээр бутаргагдан тараагдана.

Тариалангай газарай үрэжэл һайжаруулха хүдэлмэреэ октябриин тэнһээ эхилһэн эндэхи механизаторнууд 4500 тонно наг шэбхэ гарганхай. Ноябриин эсэс болотор 12 мянган тонно шэбхэ зөөхэ түсэбөө хахад һараар уридшалха хүсэлэнтэй ажаллана.

В. ХУДАЕВ.

Манай газетын штатнабэшэ фотокорреспондент В. ПЛУТТЫН буулгаһан зураг дээрэ Петр Елизарович КЛЕМЕНТЬЕВЫЕ харанат. Тэрэ Тарбагатайн районой «Советская Россия» колхоздо механизатораар хори гаран жэлэй туршада хүдэлнэ. Ямаршье шухала ажал байг — хабарай тарилга гү, али ургаса хуряалга, үгышье һаа, намарай паар хахалалга — тэрэ заабол бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, ажахынгаа түрүүшүүлэй тоодо ородог. Мүнөө Геннадий гэжэ хүбүүниинь эсэгынгээ һайхан жэшээгээр бригададань мүн лэ механизатораар хүдэлнэ.

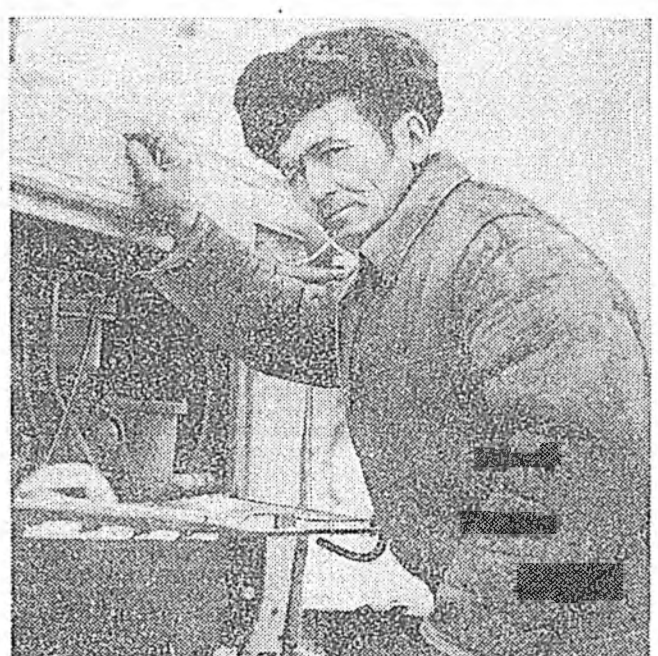

ХОНИШОН ХҮДЭЛХЭЕЭ ЮУНДЭ АРСААБ?

БУРЯАДАЙ АССР-эй ЗАРИМ АЖАХЫНУУДАЙ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭД ХОНИН АЖАЛДАА БРИГАДНА ПОДРЯД ҮРГЭНӨӨР НЭБТЭРҮҮЛХЭ ТУШАА ШУХАЛА ХЭРЭГТЭЙ ЭРХЭ БАЙДАЛ БИИ БОЛГОНОГҮЙ.

Гэр бүлөөрөө хүдэлдэг хонишод Петровтоной эхэ хонидой отарые даажа абахаяа арсаһан ушар Мухар-Шэбэрэй районой «Эрдэм» совхозой хүтэлбэрилэгшэдые нилээд тухашаруулаа. Дүй дүршэл ехэтэй Савелий Иванович зоотехническэ эрдэмтэй Лидия Николаевна хоёр өөһэдын оролдосотой, үнэн шударгы ажалай ашаар ходол түсэбөө дүүргэдэг, олон хурьгадые абажа түлжүүлдэгшье байгаа ха юм. Иимэ хүдэлмэришэдые һэлгэхэ хүниие олохонь бэлэн бэшэ. Тэдэниие үгэдөө оруулха гээдшье туршаба.

— Үгы, жэжэ түлгэнүүдые оруулхабди. Харин эхэ хонидые абахагүйбди. Яяр муу хашаа соо хурьгадые бүрин бүтэн яашье абахагүйш. Хүсэ шадалаа дэмы гаргаад, уритэй шэритэй болоод, хараалгаад лэ һалахаш,—гэжэ хонишод дүтэ хүргэбэгүй.

Харюусалгаһаань айгаа гэжэ Петровтониие зарим нэгэн зэмэлжэшье болохо. Теэд гэмтэй бэшэ аад, зэмэлүүлхэ, соорхой ханатай нойтон хашаагай түлөө һүүлдэнь гэмтэй боложо, эсэстээ гарзыень өөһэдынгөө хармаанһаа түлэхэ, түрүү ябаһанаа гээгдэгшэдэй тоодо орохоёо хэн һайхашаахаб даа? Петровтон хонин ажалһаа гараагүй ха юм. Үнэндөө, зарим хонишодой энэ ажалаа огтолон орхижо ошодогынь үсөөн бэшэ. Тиихэдэнь отарыень иишэ тиишэнь тараах гү, али дайралдаһан лэ хүндэ даалгаха баатай болодог бшуу.

Үбэлжэлгын эхинһээ хойшо район соо хонин ажалда тохёолдоһон байдалые КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь В. И. Карповтай шэнжэлжэ үзэбэбди. Һонирхолтой байдал эндэ элирнэ. Юрэ хаража үзэхэдэ, хонин һүрэг олоор үсхэбэрилдэг «Знамя Ленина» колхоз, «Эрдэм, «Одон», Суулгын, «Забайкалец» совхозууд урда урдынхиһаа һайн бэлэдхэлтэй үбэлжэлгэдэ оронхой. Үбһэ тэжээлшье ехэ, хашаануудшье яһала һайн, хэрэгтэй зоотехническэ хэмжээнүүдшье абтаа. Гэбэшье үбэлжэлгэ амжалтатайгаар үнгэргэгдэхэ гэһэн найдал үгы. Эндэ гол юумэн хонишодһоо болоно.

— Манайда дүй дүршэлтэй хонишод үсөөн бэшэ. Теэд тэдэнэй хажуугаар яахадаа шадабари багатай, зарим ушарта ажалдаа хайхарамжагүй хүнүүд хүдэлнэб гэхэдэ, энээндэ шалтагаан бии,— гэжэ В. И. Карпов хэлэнэ.

Мухар-Шэбэрэй район хонин ажалаараа Буряад соогоо муу бэшэ гэжэ тоотой. Харин бүхы дээрээ автономито республикада 560 үлүүтэй хонишод дуталдана. Бүхыдөө хүдэлжэ байһан 6400 хонишодойнь оройдоол гурбанай нэгэ хубинь мал ажалай нэгэдэхи, хоёрдохи классай мастернууд болоно. Кадрнуудай дуталдаһанһаа, тэдэнэй ходо һэлгэгдэдэгһээ, мэргэжэл шадабари багатайһаань боложо, олон тоото юрэл технологическа бэрхэшээлнүүд тохёолдоно, мүн энээнһээ боложо яһала һайн байһан үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэшье эндэхи хонишод үндэр үрэ дүнгүүдые түйлажа шадаагүй.

Хонин һүрэг олоор үсхэбэрилдэг эгээл томо районуудай нэгэн — Хориин ажахынуудые абаад үзөө. Түл үсөөн абаһанайнгаа түлөө эндэхид нэгэнтэ бэшэ шүүмжэлэгдээ. Энэ жэлдэшье районой ажахынууд абаһан хурьгадайнгаа табанай нэгэ хубиие алдажа, һүүлшын һуурида гараа. Хонишодые материальна болон моральна талаар урмашуулха хэрэг һулаар табигдаһан, дүршэл багатай хүнүүдые энэ ажалда олоор абадаг, тэдэнэй мэргэжэл шадабариин дээшэлһэн дээрэһээ иимэ байдал тохёолдоно. Үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлдэгдээ гэжэ акт соонь бэшэгдэнхэй байбашье һаань, эндэхи Анаагай совхозой директор С. Ж. Жамсуевтай хөөрэлдэхэдөө, үбһэ тэжээлээр хангагдаһан хонидой байранудай заһабарилагдаһан тухай гол тоонуудһаань хадуурлажа, бүри гүнзэгыгөөр хаража үзэхэдэ, тад ондоо байдал тодороо. Ажахыда бүхыдөө хэрэгтэй 79 хонишодой орондо мүнөө оройдоол 62 хүнэй хүдэлжэ, тэдэнэй хахадынь мэргэжэлэй классностьтай байхадань, хонидые хэн адуулха, хурьга абаха болоноб? Тэдээн соопоо хорёод хүниие үшөө «найдал багатай» зон гэжэ директор тоолоно. Найдал багатай зон гээшэмнай ямар бэ гэжэ тэрэ һайн мэдэхэ болонхой. Энээнһээ боложо, нёдондо үбэлдөө совхоз гурбан мянга шахуу хурьгадаа алдаа һэн.

Хэды тиигэбэшье директор зэмэтэй болоһон жолоошониие гү, али үшөө хэниешьееб хонишоноор табихаар бэлэн байна:

— Теэд ондоо хэниие табихабибди? Манайда хонишон түсэбөө дүүргээдшье байхадаа, һаалишадһаа 1,5 дахин харин механизаторһаа 2 дахин бага түлөөһэ абана. Гарза хоролто хэһэнэйнгээ түлөө өөрынгөө хармаанһаа гаргажа түлөөгүй хонишон үгы ёһотой. Тиимэһээ тэдэнэр отарада хүдэлхэеэ дурагүйдэнэ бшуу.

Үнэхөөрөөшье, Буряад ороной ажахынуудта хонишодой һарын дунда зэргын салин механизаторнуудайхиһаа һуралгүй бага байна. Гарза хохидолой тэхэрюулгэ тухай хэлэбэл, гансахан нёдондо республикада элдэб гээлтэ хоролтын түлөө малшадһаа 800 мянган түхэриг нэхэгдэжэ абтаа. Тэрэнэй ехэнхинь хонишодто тудана.

Энээн тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэхэ хүсэлтэйб. Малшад материальна харюусалгатай, жэшээнь, харууһалһанай муугаар малаа гарзалуулаа һаа, өөһэдөө түлэхэ зэргэтэй. Энэшье зүб даа. Теэд иимэ ушар абаад үзэе: тариашадай ёһоор ургаса абаагүй дээрэһээнь хонишод үбһэ тэжээлгүй үлөө гэлэй. Тэжээлэй дуталдаһанһаа хонидой гарзалхада хэн харюусахаб? Тэрэнэй харюу эли — олонхи ушарта хонишон лэ харюусана. Мэргэжэлтэдһээ, барилгашадһаа, тэжээл бэлэдхэгшэдһээ эхилээд, мүн түсэбтэ оруулагдаагүй гээд хашаа бариха мүнгэ һомолжо үгөөгүй гүрэнэй банкын хүдэлмэрилэгшэд хүрэтэрөө хэдэн арбаад хүнүүдһээ хонишодой ажалай харюусалга сэхэ дулдыдана ха юм. Харин тохёолдоһон гарза хохидолые тэхэрюулхэ болоходо, хонишодһоо ондоо харюусаха хүн байдаггүй. Техникэ, үрэһэ угангүйгөөр, ургаса аба гэжэ тариашадта хэншье хэлэхэгүй. Харин малай таатай һайн байраар, тэжээлээр хүсэд хангаагүй аад, нэмэлтэ шэгнүүр, ноохо ехээр, хурьга олоор абаха гэжэ хонишодой урда эрилтэ табигдана ха юм.

Һүүлдэнь гарза хоролтые нэхэжэ абаха ямаршье хүниие отарада табиха гэжэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд оролдодог. Һаяхан Сэлэнгын районой «Бестужевский» совхоздо ябаабди. Тэндэ ошоһомнайшье сөрын үндэһэтэй һэн. Үнгэрэгшэ үбэл эндэхид дүрбэн мянган хурьгадые абаад, хахадыень шахуу гарзалуулаа. В. Б. Цырендоржиев ёһотойл рекорд түйлаа. Тэрэ 226 хурьга гарзалуулаа. Энэмнай олон жэлдэ хүдэлһэн нэгэдэхи классай малшан, урда жэлдэ абаһан хурьгадаа 100 процент түлжүүлһэн хүн гэжэ дуулаад гайхабаб. Юун болоо гээшэб? Ушарынь гэхэдэ, хашаагайнь капитальнаар заһабарилагдаһанай һүүлдэ түл абалгын эхилхэдэ, досоонь хурьгадые байлгахын аргагүй, шаһга һалхинда тэрэ ходоро үлеэгдэнэ гэжэ элирээ. Харюусалгаһаа айһан хурьгашад 650 эхэ хонидтойнь нарай, хурьгадтайнь хонишониие орхёод гүйлдэжэ үгы болошоо. Тэрэнэйнь эсэсэй дүн эли. Гарза хоролтын зарим хубиие хонишонһоол нэхэгдээ ааб даа.

— Тосхондоо хүдэлжэ үзэхэм. Магад, нэгэ-хоёр жэлһээ отарадаа бусажашье болохоб,—гэжэ Цырендоржиев дурата дурагүй хэлэнэ.

Иимэ юумэн мүнөө үбэлдөө дабтагдахагүй аабза? Ажахын ахамад зоотехник Г. Г. Протасовта тиимэ найдал үгыл даа. Улаан-Сэсэг гэжэ газарта залуу хонишон Н. С. Цыренжапов хонидые харууһалжа үбэлжэхөөр бэлдэнэ. Хашааень хараад, ехэл һанаата болохоор байба. Муу үрэ дүн түйлаа гэжэ зэмэлхэ, яла ашахын оронда иимэ тулюур түйгэн байдалда ажалаа хаяад ябашоогүй, хүдэлжэ байһандань хонишондо баяр хүргэхөөр лэ даа.

Үнэндөө эгээл тиимэ ушар үсөөн бэшэ тохёолдоно. Хонишоднай ажалаа хаяад ябашана аа гү гэжэ айгаад, малаа гарзалуулжа, тэрэнээ нюуһан, үмсэдөө хэмһээ олон мал барижа байһан, ажалай гурим журам эбдэһэн баримтануудые мэдэжэ байгаад, абяагүй ябаха ушар олон үзэгдэнэ. Энэ һалбарида тушаан болоһо ерэһэн заримашуул иимэ байдалые һамбаашалан, яһала умбаад абана ха юм. «Бестужевский» совхоздо үнгэрһэн зун малаа гарзалуулһанай, дутааһанайнгаа түлөө Г. Ц. Жадамбаев хүдэлмэриһөө сүлөөлэгдэһэн байгаа. Үнэн сэхээр, оролдосотойгоор хүдэлхэб гэжэ гарыень табюулаад, үнгэрэгшэ намар тэрээндэ дахин стара даалгаа. Д. Д. Буянская, П. А. Хабрина гэгшэдһээ иимэ гар табилгатай саарһан абтаһан байгаа гү, бү мэдэе. Юрэдөө, тэдэнэй «ажалай» гарза хохидолойнь хэдэн мянган түхэригтэ хүрэхэдэнь лэ, хүдэлмэриһөөнь гаргажа хаяха ушартай бологдоо.

Тэдэниие һэлгэһэн хүнүүд һайнаар хүдэлхэ гэһэн тодо этигэл бии гү? Бүхы юумэнэй түлөө хонишодойл харюусадаг байһан сагта тиимэ найдал байхагүй. Сэлэнгын районой бүхы 252 хонишодой бригаданууд хамтын подрядта оронхой гэжэ тоологдоно. Теэд «Бестужевский» совхозой жэшээ дээрэһээ харахада, продукци үйлэдбэрилхэ тушаа хонишодой ажахытаяа баталһан хэлсээниинь ямаршье материально-техническэ нөөсэнүүдээр тулгалагдаагүй байна ха юм. Хонишон Н. С. Цыренжапов совхоздоо юу үгэхэбиб гэжэ яһала һайн мэдэнэ. Харин совхозой зүгһөө тэрээндэ юун үгтэхэ ёһотой юм гэжэ һонирхоходо, гайхангяар дуугай болошоно. Подрядай хэлсээ баталхадаа, хоёр талаһаа тодорхой уялганууд абтаха ёһотой гэһэн эрилтэ эндэ сахигдадаггүй байна бшуу.

Иимэ байдал гансашье Сэлэнгын районда үзэгдэнэ бэшэ. Автономито республикада хонишодой арбан бригада бүхэнэй юһэниинь ажалай эмхидхэлэй болон түлөөһэнэй түрүү арга хэрэглэдэг болонхой. Гэбэшье энэ тоогойнь саана юун байнаб? Подряд гээшэмнай нэгэл талын байха ёһогүй. Хонишонэй урда эрилтэ табихадаа, тэрэниие бүхы хэрэгтэй юумээр хангаха шухала. Тэрээнгүйгөөр һайн шэнэ онол арга үнзэ бууралшаха бшуу. Олон шухала асуудалнуудай шиидхэгдээгүй эрхэ байдалда хонишод баһал үбэлжэлгэеэ эхилбэ. Хашаануудай олонхинь хуушаржа муудаад, заһабарилһанай һүүлдэшье тэндэ мал байлгахын аргагүй. Ондоо хүнүүдэй гэм зэмын түлөө гансал би юундэ харюусаха болсо хүнбиб гэжэ тэндэ хүдэлһэн хонишод үбэлэй тэгэндэ бодохол даа. Тиимэһээ ажалһаа гарахам гэһэн шэнэ мэдүүлгэнүүдэй директорнуудэй, түрүүлэгшэнэрэй стол дээрэ табигдахань холо бэшэл. Энээнэйнь хойшолон хохидолой түлөө хэн харюусахаб?

А. БЫКОВ,
(«Сельская жизнь» газетын корр.).

(«Сельская жизнь» газетын 1986 оной ноябриин 4-нэй номерһоо абтаба).

Совет орон дотор

ХАНИ БАРИСААНАЙ ХҮҮРГЭ ДЭЭРЭ

ИЛЬИЧЕВСК (Одесскэ область). Совет-болгар «Ильичевск» гэһэн хаарбазые хангадаг «Герои Шипки» гэһэн теплоход жэлэй эхинһээ хойшо заһабарида табигдангүй хүдэлжэ байнхай. Моряагууд заһабарилгын бүхы хүдэлмэриие рейсын үедэ, мүн портдо ашаа тээхэ, буулгаха үедэ хэдэг заншалтай. Тиигэжэ түсэбһөө гадуур ашаа зөөхэ аргатай боложо, нэгэ миллион түхэриг мүнгэн алмагдаа юм.

Наринаар табигдаһан графигай ёһоор судны бүхы түхеэрэлгэнүүдэй хойноһоо техническэ харууһа хэгдэдэг. Суднанудай портнуудта зогсохо үедэ ахалагша механик Г. Полтавченко түрүүтэй заһабарилгын бригаданууд яаралтайгаар эмхидхэгдэдэг. Уралан нарижуулагшад паромые һайнаар ашаглахын тула олохон дурадхалнуудые оруулһан байгаа.

«Герои Шипки» гэжэ теплоходой моряагууд совет болон болгар эрьенүүд дээрэхи бусад паромуудай экипажнуудта дүй дүршэлөө дамжуулдаг. Энэнь СССР-эй болон НРБ-гэй хоорондохи ашаанай эрьесые дээшэлүүлгэдэ туһа нэмэри болодог. Жэлэй эхинһээ хойшо түсэбһөө гадуур хахад миллион шахуу тонно ашаа зөөгдөө юм.

РОССИН АГУУЕХЭ ХҮБҮҮНДЭ

ШЭТЭ. Областиин түбтэ Н. Г. Чернышевскиин музей һаяхан нээгдээ. Гайхамшагта революционерэй ажаябадал Забайкалитай холбоотой байһан. Эндэ сүлэлгэдэ байһан байгаа. Тэрэ үедэ бэшэгдэһэн зохёолнуудынь, тэрэ тоодо «Оршол» гэһэн романиинь революциин нангин зорилгону... үнэн сэхэ бай... Шэтын гүрэнэй ... Чернышевскиин ... ябадаг институтай ... болон багшанар ... риловичай ажаба... ябуулга тухай ... дые хори гаран ... һан байна. ... амиды мэндэ ба... дан гараһан ... ременнигэй ... даһанууд, ... байһан нүхэд ... риалнууд, тэдэ ... кументнүүд ... гууд выставка ... зэйдэ табигдан... гууд ехэ һонирхол...

Музейе нээлгын ... лолдо шэтын ... гүүдые абажа ... орондоо ... хээб даа, ... дэхэ эрхэтэй ... гаран жэлэй ... Чернышевскиин ... хүсэлдэжэ байна...

...АЙ ҮЕЫН ХҮН»

...КУРСДО ЕРЭЭН ОЧЕРК

ХҮДӨӨГЭЙ НАЙМААЛАГША

жэ байлсаа юм ааб даа. Дүн хамта дээрээ арбан найман жэлэй туршада хүдөөгэй худалдаа наймаанда ажаллаhаар ябагдана.

Балбар (Василий нютагтаа ба-лбигаа нэрээр нэргэ ябаhан эрхэ хүн) сэргэй албанда ябажа ерэхэдээ бэшэ. Ульдэргэ нютагтаа холо ошожо, хүдэлжэ үзөө. 49-тэй гэрэй зээн хадаа эсэгынгээ бууседа ажаhуудаг. Гэзаа талаhаань хараад, хүдэр байдалтай айлай-хи гэжэ абаhаар мэдэхээр юм.

Василий Лыктыповичэй наhанай хани нүхэр — өөрhөөнь дүтүүгүй үндэр тэгшэ бэетэй, нарин шарайтай, шамбай. Түргэн хүдэлсэтэй Екатерина Жамбалоана колхозой гостиницые даагшаар хүдэлдэг. Ехэнүүд боложо, айл болохонь гэр айл боложо, хүдэлхэнь хүдэлжэ, hурахань hуража, хуу мүрөө оложо байhан олон хүбүүд, басагадтай, үнэр айлайхи юм. Тэдэнэй дунда модошо дархан гү, али спортын мастер хүбүүд, уран гартай басагад олдохо байна. Одхон хүбүүн Баярынь долоодохи класста hурана.

Балбар олон дүүнэртэй. Тэдэнь өөртэнь адли, булта гэр айл боложо түбхинэнхэй, даажа ябаhан ажалдаа шалгарhан лэ байдаг.

Коммунист Василий Лыктыпович Ринчиновэй республика дотороо хүдөөгэй эрхим наймаалагшадай нэгэн байhаниинь арсалтагүй. Үнэхөөрөөшье, тэрэмнэй бэрхэ хүн. Машина жолоодохыень, заhахыень, худалдаа наймаа хэжэ байхыень хараhан хүн минии хэлээшые баталха. Машинынгаа эбдэрээ hаа, заhажа шадахагүйб гэжэ гү, али запчасть оложо үгэгты гэжэ нэгэтэшье гэдэргээ таталдажа байгаагүй юм. Ноёдой захиралтые гү, али эргэдэлгые хүлеэжэ хэбтэнгүй, запчасть бэдэржэ олоод лэ, машинаяа заhаад гүйлгэhэниинь урдаа байха.

1966 оной намар автолавкаа заhажа байтарнь, оhол болобо: түмэр машина хүниие гамнаха hэн гү, бүдүүн гуяынь сэмгэнэй яhые хуха дарража

гэжэ hанадаг, хүндэ бүдүүлигээр хандадаг болошодог. Тиигэжэ хүниие хүн гэжэ тоохоёо болишохо. Ринчинов тиимэ хүн бэшэ.

Нэгэ зарим малшадта hаймhаржа, нүгөө заримандань хүйтөөр хандажа, худалдаа наймаагаа хэдэг зон байжа болохо. Үгышье hаа, хүдөөгэй малшадта наймаалха эд хэрэгсэлээ колхозой түб hууринай хүнүүдтэ худалдажархидаг хүйхэрнүүд эндэ тэндэ дайралдадаг хэбэртэй агша. Ульдэргын автолавкые даагша тиимэ бэшэ юм.

В. Л. Ринчинов Яруунын районой «Коммунизм» колхозой малшадые дабhа, хилээмэнhээ эхилээд, электросепаратор хүрэтэр эд бараагаар хангадаг байна. Колхоздо дүшэн гурбан отара, гүүртэнүүд тоологдоно. Үбэл, зун гэнгүй, жэлэй дүрбэн сагта долоон хоног соо нэгэ удаа бултыень эрьехэ, бултыень хангаха гээшэ амар хэрэг бэшэ. Энээн бүхэндэ хүнтэй хөөрэлдэжэ, худалдаа наймаагаа гүйлгэжэ шадаха хэрэгтэй. Манай наймаалагша энэ эрдэмые гүйсэд шудаланхай юм.

Василий Лыктыповичэй худалдаа наймаагаа хэжэ байхые хараа hаа, малшадтаа хүндэмүүшээр хандахыень заагүй өбөөрхот. Малшад бүхэниие нэрэ, алдараарнь нэрлэжэ байгаад, наймаагаа гартань барюулха юм. Сезоной ерэхэдэ хүдэлдэг таряашадые, үбhэшэдые, үhа татагшадые, зунай үедэ Нохоонидо эмхидхэгдэдэг холын бэлшээриин 2—3 гүүртын, үбhэшэдэй звеногой ажалшадые баhал хангалсадаг. Харгын hайн байхада, Нохоони ошоо hаа, Ринчинов хүршэ «Победа» колхозой, «Улзан-Туяа» совхозой малшадта үбhэшэдтэ заагүй хүрэлсэдэг, тэдэндэ юумэ хүртеэлсэдэг байна. Автолавкынгаа худалдаа наймаа үдэр бүхэнэй хашартай ажал бэшэ, харин ойр зуурын hайндэр болгожо шадаха наймаалагша байжа шадаха хэрэгтэй. Худалдаа наймаа хэхэ үедэ хүхюу зан хэрэгтэй. Эдэ бүхы шэнжэ Василий Лыктыповичтэ хуу бии.

унаба. Дүрбэн hара соо Балбар больницада хэбтэжэ гараhан юм.

Зарим хүн нэгэ хүдэлмэридөө тааража, удаан хүдэлхэдөө, толгойгоо эрьежэ, «биб»

Электро-пээшэн, электросепаратор, электро гү, али өөдолой юрын машина гэхэ мэтэ шухаг эд бараа малшад захиhал ха юм. Эгэтын сельпогой гү, али Нарhатын райпотребсоюзай баазада тиимэ эд бараанай бии болохын жэшээгээр, хүбааряарнь, хүртэсөөрнь Ульдэргынгөө малшадые хэды шэнээн хангаа гээшэб!

Наймаанай эд бараан дууhашаха. Тиихэдэнь, Мужыха гү, али Нарhата ошожо, ээлжээтэ эд бараа, эдеэ хоол асарха хэрэгтэй. Балбарай шумууhан түргэниие, яаруун эндэл харахат. Хэрбээ Балбартай hуулсажа, кишэ-тиишээ ошолдохо гэжэ хэлсээ hаа, үрдижэл, автолавкынь кабинада hуухаяа мэдэхэ шухала. Хэрбээ нэгэ жаашье удаараа, нобшороо hааш, нүхэрш, hүүдэрш гэжэ мартажархёод, үнеэхиш, hөөргөөш харангүй, орхёод гүйлгэжэ ябашахал. Гансал машинынь tocho хараад үлэхэт. Би өөрөө удаан аад, Василий Лыктыповичтэй hуулсажа ябалсаха гээл hаа, хэнhээш ехээр тухашарагшаб...

Хүнгэн гартай, хэhэн юумэниинь бүтэсэтэй хүн гэжэ байдаг ха юм. Балбар Ринчинов — тиимэ хүнүүдэй нэгэн. hүүлэй жэлнүүдтэ түсэбөө ото үлүүлэн дүүргэжэ, амжалтатай ябана. Арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые 104 процент дүүргэhэн байна. Мүнөө жэлэйнь түсэб хангалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ.

Малшадтаяа хөөрэлдэжэ, үгэеэ ойлголсожо шададаг хадаа сельпогой болон райпотребсоюзай албэ хаагшадтай мүн лэ үгэеэ ойлголсожо шадаха байна ха юм. Ондоо үгөөр хэлэхэдэ, өөрын шадабаритай, hайн байхада, хүнүүд — малшад, худалдаа наймаанай албэ хаагшад — баhал hайнууд байна. Тиимэ тула зон нүхэдэй hайгаар гүрэнэй үндэр хайрада хүртөөб гэгшэнь сүм ойлгосотой болоно.

В. Л. Ринчинов 1965 ондо КПСС-эй гэшүүн болоо. Тэрэ гэhэнhээ хойшо коммунистын нэрые дээрэ үргэжэ ябана.

«Наймаа хэжэ hураха ёhотойбди»,— гэжэ В. И. Ленин

Нэгэл хэлээ hаа, эгсэ даа. Зайл hаа—зай, үгыл hаа—үгы. Хэлэhэнээ худхажа, хэлэhэнhээ арсажа байхагүй. Иимэ наймаалагшатай байхада, малшадта найдабаритай, hайн ха юм.

совет засагай hая тогтоод байхада зааhан гүбэ. Ринчинов хадаа агуу багшын шухала энэ захяае бэелүүлэгшэдэй нэгэн болоно.

Хоорондохи харилсаагаа оложо хүдэлхэ асуудал мүноо үедэ түрүү зэргэдэ гараад байна. КПСС-эй XXVII съезд хадаа хүаан бодолоо шэнэдхэн хубилгаха зорилгые хүн бүхэнэй урда табяад байна ха юм. Энэмнай юун бэ? Энэмнай хадаа ямаршье мэхэ гохогүйгөөр, сэхэ сэбэрээр ажалдаа хандаха гэhэн асуудал болоно. Энэмнай хадаа хүдөөгэй наймаалагшада хамаатай болгоод хэлэхэдэ, малшадтаяа тон hайнаар үгэеэ ойлголсоложо, худалдаа наймаагаа ябуулха гэhэн эрилтэ болоно.

В. Л. Ринчинов олон жэлэй туршада сэхэ сэбэрээр хүдэлжэ, колхознигуудай, зоной хэрэгые бүтээжэ ябана. Зоной нюдэн хурса гэжэ дэмы хэлсэдэггүй. Өөhэдынгөө наймаалагшын сэхэ сэбэр ажалые нютагаархидынь үнинэй ажаглажа, хаража, сэгнэжэ ябаа. hүүлэй hүүлдэ тэрэнь гүрэнэй шагнал, хайра боложо тэхэрибэ ха юм. Василий Лыктыпович энээниие нютагай үргэмжэ гэжэ тоолохо эрхэтэй байна.

Балбарай эсэгэ — Лыктыпов Ринчин Дугарович — наhа бараhаар үни болоо. Харин эхэнь Ленхобоева Цырендулма Ленхобоевна мэндэ, сарюун ажаhуудаг.

Лыктэбтэн, Бадаритан, Цыренжабтан гэhэн ехэ-ехэ хотон айлнуудаараа Ульдэргэ нютаг суурхадаг юм. Балбар Ринчинов дүүнэртээ хамта Лыктэбтэн хотоной угые залгажа, бүхэ үндэhэ hуури табинхай, алдар сууень арьбадхажа ябана ха юм. Эдэ бүгэдые сэдьхэлдээ мэдэржэ ябаhан Василий Лыктыповичэй гүрэнэй хайрада хүртоод байхадаа, мүн эхэ эсэгынгээ үргэмжэ тухай мартангүй hанаhаниинь ойлгосотой болоно.

Буряадай эд хэрэглэгшэдэй холбооной урда мүноо горитойхон зорилго табигданхай. Республикынгаа хүн зониие эд бараагаар гүйсэд хангаха гээшэ тэрэ ехэ зорилгын хуби болоно. Энэ зорилгын бэелүүлэгдэхэ байhаниинь дамжаггүй. Юуб гэхэдэ, республика доторнай бэрхэ, эдэбхитэй, түрүү наймаалагшад, худалдаа наймаанай алба хаагшад, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд, хүдэлмэрилэгшэд олон. Хоёр дахин ордентэ В. Л. Ринчинов тэдэнэй тоодо оролсоно.

Э. БАЛЬЖИНИМАЕВ,
СССР-эй Журналистнуудай холбооной гэшүүн.

ОКТЯБРИИН ТУГ—ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТУГ

Агуухэ Октябриин социалис революциин 69 жэлэй ой гүйсэбэ. Бидэнэр политическэ шэнэ шатада гаража, алдар солото энэ hайндэрөө угтабабди. Залуу, ерээдүй тээшэ шуумайн зориhон социализм хадаа коммунизм байгуулгын замаар бата найдамтайгаар урагшаа дабшана.

Социалис системын бүхэдэлхэйн түүхэтэ илалтанууд бүгэдэндэ эли тодо. Социализмда эсэргүүгээр мушхаран эбхэржэ байhан капиталис далайн дунда 1917 ондо Совет Росси тон бишыхан олтирог шэнги байгаа. Дэлхэйн промышленна продукциин миил гүрбашье хүрэхэгүй процентые тэрэ үгэдэг hэн. Мүнөө манай орон дэлхэйн социалис хани нүхэсэлые толгойлон ябана. Дэлхэйн промышленна үйлэдбэриин 20-hоо дээшэ процентнь манай ороной хубита болонхой. Социалис оронуудые бүхыдэнь абахада, дэлхэйн промышленна үйлэдбэриин 40-hөө дээшэ процентые эзэлнэ.

69 жэлэй саана үгытэй ядуу байдалтай таряашадтай хамта Россин пролетариадай ерээдүй руу илалта түгэсөөр сүмэрэн орохон ушар бүхэдэлхэйн түүхэтэ удха шанартай үйлэ хэрэг болоhон юм. Энэ хадаа социальна үнэн зүб байдалай аша туhын революци, зохёон байгуулгын революци, эб найрамдалай аша туhада хэгдэhэн революци байhан юм. 1917 оной октябрь гансахан Россин бэшэ, харин бүхы дэлхэйн хуби заяае хубилгаа, бүхы дэлхэй дээрэ капитализмhаа социализмда шэлжэн ороходо шэнэ үе сагай эхи заха табиhан гээшэ.

Агуухэ Октябриин ойн hайндэрые баяр ёhолотойгоор тэмдэглэлгэ хадаа түрүү үзэл бодолтой бүхы хүн түрэлтэнэй hайн hайхан заншал болохо ёhоороо болонхой. Энэ ойе ехэ, эгээл баяр баясхаланта үйлэ хэрэг гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, совет хүнүүд Ленин багшынгаа иимэ нэгэ захяа заабариие мартангүй, дурасхаал болгон hанажа ябадаг: революциин ойе hайндэрлэн тэмдэглэхэ эгээл hайн онол арга юуб гэхэдэ, мүноөдэрэй онсо шухала асуудалнуудта, үшөө ямар юумэнэй хэгдэхэ байhанда гол анхаралаа хандуулга болоно. Ленинэй энэ заабари мүнөө үедэ иимэ онсо шухалаар соностоно гэбэл, 70 жэлэй саана большевик партиин эхилhэн хэрэгые асари ехээр хурдадхаха замда оруулха гэжэ ажабайдалhаа, мүн социалис обществын хүгжэлтын үг удхаhаа уламжалhан гол шухала зорилгын бидэнэй үмэнэ табигдаад байхада, угаа харюусалгатай шатадаа бидэнэр хүрэжэ ерээд байнабди.

Манай обществын шэнэдхэн хубилгаха талаар КПСС-эй XXVII съезд дээрэ абтаhан программа хадаа бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байhан хубилалтын хэм хэмжээнэй ба шэнжэ шанарай талаар, мүн ниитын ажабайдалай бүхы талые абхуулха талаар бодото революци мүн болоно. Общество дотор тиимэ эрхэ нүхэсэл байгуулхын тулада, тодорхойлон хэлэбэл, эдэбхи үүсхэлгүй, юумэндэ hанаа амараар хандаха ябадалгүй, эдэ бүгэдэhөө гадна манай хүдэлмэри ба ажабайдалда, Агуухэ Октябриин арюун нангин зорилгонуудта, научна социализмын ёhо гуримуудта тааруу бэшэ үзэгдэлгүй общество байгуулхын тулада бидэнэр айхабтар ехэ юумэ хэхэ болонобди. Социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха гэhэн хараа шугам залан сэхээр абаха зуураа, КПСС-эй XXVII съезд эрдэм-тэхникын дэбжэлтын үндэhэ hуури дээрэ арадайнгаа ажахыда hэльбэн шэнэлэлгэ бэелүүлхэ гэжэ хараалан хай. Оронойнгоо экономикые ашаг үрэ ехэтэйгээр хүгжөөлгын замда гаргаха, хэм.хэмжээнэйнгээ талаар Совет засагай бүхы жэлнүүдэй үедэ түйлагдаhанай зэргэ үйлэдбэриин нөөсэ арга боломжо энэ зуун жэлэй эсэс болотор байгуулха зорилго съезд табиhан байна.

Асари ехэ энэ программые бодото дээрэнь бэелүүлхын тулада совет арадта амгалан тайбан байдал хэрэгтэй. Тэрэнэй үндэhэ hуури Агуухэ Октябряар табигдаа. «Октябриин революци — дайн сэрэгые усадхаха хэрэгэй түрүүшын илалта» гэжэ В. И. Ленин хэлэдэг hэн. (зохёолнуудай гүйсэд суглуулбари, 44-дэхи боти, 149-дэхи хуудаhан). Сэрэгэй хүсэнэй зонхилхы үүргэ дүүргэхэ бэшэ, харин бүхы арадуудай аша туhада хүршэ ёhоор ажаhуулга, харилсаа холбооной ёho гурим тогтоохын түлөө Совет гүрэнэй эсэшэ сусашагүй тэмсэл өөрынь мүндэлhэн түрүүшын үдэрhөө, эб найрамдал тухай суута Декредhээ эхилhэн гээшэ.

Эдэ ёhо гуримуудые батадхахые, тэдэниие уласхоорондын харилсаануудай ёho болгохые Советскэ Союз өөрынгөө бүхы түүхын туршада залан сэхэ оролдолго гаргажал байhаар. Хүн түрэлтэнэй соёл болбосоролой хуби заяанай түлөө харюусалгын мэдэрэлээр хүтэлбэрилэгдэн, манай орон 2000 он болотор ядерна зэбсэгүүдые, хүн зониие олоор хюдаха бусад түхэлэй буу зэбсэгүүдые шата дэмжуулан усадхаха программа зохёогоо. Энэ хараа шэглэлэй бодото алхам болгон, ядерна туршалгануудые зогсоолгоёо совет хүтэлбэриин нэгэ талаhаа оло дахин үргэлжэлүүлжэ байhан шиидхэбэри хадаа политическэ ба сэрэгэй шэнэ эрхэ байдал байгуулна гэжэ бүхы дэлхэй дээрэ харагдана.

Атлантикаhаа Ураал хүрэтэр Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүд болон юрын буу зэбсэгүүдые үргэн ехээр хороолгоор Варшавска Договорой талаар союзнигуудтайгаа хамта СССР-эй 1986 оной июнь hарада гаргаhан эдэбхи үүсхэл ядерна зэбсэгүүдые гүйсэд дүүрэнээр усадхаха совет программада горитой ехэ нэмэлтэ болоо. Ази-Номгон океанай регионд аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо хангаха талаар совет дурадхал дэлхэй дээрэ үргэнөөр hайшаан дэмжэгдэжэ байна. Мүн тэрэшэлэн химическэ зэбсэг гаргалгые хорихо, тэрэнэй нөөсэнүүд болон үйлэдбэриин баазануудые усадхаха талаар совет шэнэ дурадхалнууд энэ жэлэй эсэс болотор гү, али ерэхэ жэлдэ уласхоорондын зохисотой конвенцидэ гар табиха арга олгоно. Америкын «одото дайн» гэдэг түсэбүүдэй орондо «одото дэлхэй» байгуулха гэhэн Советскэ Союзай ООН-до оруулhан программа замбуулинай дайдада гаргагдахаар ядерна зэбсэгүүдэй ехээр бүтээгдэхэ ябадалые зайсуулгада айхабтар шухала удха шанартай.

Октябриин 11—12-то Рейкьявигта болоhон совет-американ дээдэ тушаалтадай уулзалга уласхоорондын байдалда, буу зэбсэгүүдые ехээр бүтээн гаргалгада эсэргүү тэмсэлдэ, ядерна зэбсэгүүдые хорихо ба тэдэнэй нөөсые усадхахын түлөө тэмсэлдэ политическэ ехэ үйлэ хэрэг болоhон байна. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев томо хэмжээ ябуулгануудай бүхэли багсаа дурадхалнуудые хөөрэлдөөнэй стол дээрэ табяа. Тэдэ дурадхалнуудай абтаад байгаа гээшэ hаа, хүн түрэлтэнэй ажабайдалда шэнэ үе саг — ядерна зэбсэггүй үе саг эхилээ гэжэ тэмдэглэгдэхэ байгаа бшуу. Энэ хадаа совет дурадхалнуудай гол уг зорилгонь болоно, тэдэниие бодото дээрэнь бэелүүлээд байбал, дэлхэйн байдалда үндэhэн хубилалта хэгдэхэ hэн.

Тэрэ уулзалга дээрэ совет тала үнэн сэхэ ба нюуса далдагүй хараа бодол баримталhан гээшэ. Тэрэ хараа бодолынь, адли тэгшэ ба аюулгүй байдалай ёho гуримуудта үндэhэлэнхэй, хоёр талын, тэдээнэй тала баримталагшадай, бүхы гүрэнүүдэй арадуудай аша туhын хэрэгүүдые хараада абалсана. Манай эбсэлгын дурадхалнууд мүнөө үе сагай онсо шухала асуудалнуудта шэнэ ёhоор хандалгын, ушар байдалые шэнэ ёhоор бодомжолгын тодорхой жэшээ боложо үгөө.

Алишье талада таарамжатайгаар үгэеэ ойлголсохо ябадал түйлахые оролдон, совет тала үгэ буляалдалгын шанга эрхэ байдалда горитойхон буулта хэhэн байна. Тиигэжэ стратегическэ буу зэбсэгүүдэй, тэрэшэлэн дунда зайда буудагдаха ракетэнүүдэй асуудалнуудаар үгэеэ ойлголсожо, зүбшөөлөө үгэхэ ябадал түйлагдаhан байха юм. Гэбэшье тэрэ зүбшөөлые үгэеэ ойлголсоhон талануудта уялга болгожо шадагдаагүй. Ушарынь гэхэдэ, ракетэнүүдhээ бэеэ хамгаалха тухай договорой журамые бэхижүүлхэ арга замуудаар бодото бэелэл түйлаха эрхэ нүхэсэл байгуулалгада американ захирхаан үсэд нэтэрүү эрсалта хээ.

Үнэхөөрөө түүхэтэ хубилалта боложо магад байhан үгэеэ ойлголсоhон энэ ушарта hаад түбэг татаhан шалтагаан гэхэдэ, Рейганэй «одото дайн» гэдэг программада түшэглэн, американ хүтэлбэриин сэрэгэй хүсэнэй талаар Советскэ Союзhаа булюу байдалтай болохо ябадал түйлаха гэhэн хүсэл эрмэлзэл мүн болоно. Онсо шухала асуудалнууд болохо, жэшээнь, буу зэбсэгүүдые ехээр бүтээн гаргалгые болюулгаар, ядерна зэбсэг хорилгоор дэлхэйн политикада хоёр ондоо хараа бодол Рейкьявигтахи уулзалга дээрэ урда урдаhаа тулалдаhан байна.

«Одото дайнай» программада хабаатай бүхы юумые Холбоото Штадуудай гансахан лабораторинуудта бэшэ, харин ондоо тээ, тэрэ тоодо замбуулинай дайдада шэнжэлхэ ба туршалга хэхэ арга боломжотой байха гэhэн эрилтэ американ тала табижа мэдээ. Иигэжэ техническэ талаар өөрынгөө булюу байдалда найдан, Вашингтон түйлажа болошогүй юумые — сэрэгэй хүсэнэй талаар Советскэ Союзhаа булюу байдалтай, болголгые түйлахэ ябадалда үшөө этигэдэг байhанаа элирхэйлэн харуулаа. Америкын сэрэгэй-промышленна комплексын мэдэлдэ байhан США-гай захиргаанай ухаан бодолдо «ээзэнэйнь» хүсэл эрмэлзэлhээ ондоо бодомжын үгы байhанда дэлхэйн арадууд үшөө дахин этигэбэ.

Сэрэгэй-промышленна комплексын буу зэбсэгүүдые ехээр гаргалгаар хара амяа хараhан хэрэгүүдые дэмжэлгээрээ США-гай захиргаан өөрынгөө арадай национальна аша туhын хэрэгтэ урбалта хэнэ, бүхы дэлхэйн арадуудта ухэлтэ аюул ойртуулна. Манай энэ дэлхэйе абаралга Агуухэ Октябриин аша туhаар мүндэлhэн эб найрамдалай политикын амжалтаhаа ехээр дулдыдана. Тэрээн доторнь бүхы хүн түрэлтэнэй арюун нангин хүсэл эрмэлзэл манай дотоодын зохёон байгуулгын зорилгонуудые шиидхэлгэтэй таhаршагүйгөөр тааралдуулагданхай. Ядерна дайнда бэлдэлгые зогсоолго, амгалан тайбан ба сүлөөтэ эрхэ байдалда ажаллаха арга боломжо совет арадта олгохо гээшэ манай мүнөө эхилээд байhан ехэ үйлэ хэрэгэй — хурдадхалгын стратегиин гол асуудалай бэелэлдэ амжалта хангалга болоно. Нүгөөдэ талаhаа, социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалгын хараа шугамые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ урагшаа хэгдэhэн алхам бүхэмнай Советүүдэй ороной гадаадын политикын амжалтада айхабтар шухала удха шанартай.

Геннадий ШИШКИН.
(ТАСС).

...ДАЙ ...ГҮҮД

ШЭНЭ ...ЗОРИГЖУУЛНА

хубилгалгын замаар дабшажа ябана. КПСС-эй XXVII съездын арад зоной урда табиhан зорилгонуудые бэелүүлгэ хадаа манай Совет гүрэниие түргэн саг соо үрэ түгэс, эрхим, асари ехэ түйлалтануудта хүргэхэ байhаниинь эли. Оронойнгоо Эдеэ хоолой программые бүхыдэнь бэелүүлжэ, ажалшадай hуудал байдалые hайжаруулха, социально-экономическа дэбжэлтые түргэдхэхэ ёhотойбди. Тиимэhээ хүн бүхэн энэ хэрэгтэ өөhэдынгөө хубитые мүнөө үедэ оруулха зэргэтэй гэжэ Р. У. Раднаев тоолоно.

Уулзалгынгаа түгэсхэлдэ тэрэ иигэжэ тодорхойлно:

— Залуушуулые, шэнэ халааниие ажахыдаа үлөөхэ, тэдэнэртэ hайнаар хүдэлхэ эрхэ байдал олгохо гээшэ шухала. Тосхон нютагтамнай hайн соёлой байшан, ёhотой спортзал бии агша, теэд тэдэнэрнай hайнаар хүдэлнэгүй, тиимэhээ энэ асуудал шиидхэгдэхэ зэргэтэй.

Ажалай ветеранай ажаглалта тон зүб. Энэ талаар зохихо хэмжээнүүд дары абтаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Б. ДОНДУПОВ.
Хурамхаанай район.

Манай республика дотор гурбан мянга, гаран врачнууд хүдэлдэг юм. Тэдэнэй нэгэн Баунтын түбэй районой больницын ахамад врач, Буряадай АССР-эй габьяата врач Владимир Владимирович Тармаев тус райондо үнинэй хүдэлнэ.

hаяхан тэрэ Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. В. Тармаев.

С БАЛДУЕВАЙ фото.

...ЛТЭЙ МЕХАНИЗАТОР

нүхэдтөөшье эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг хүн. Нэгэтэ бэшэ тэрэ hайшаал магтаалда хүртэhэн байха. Коммунис ажалай ударник гэhэн, мүн Буряадай АССР-эй габьяата механизатор гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй юм. Гэр бүлэнь үнэр баян ажаhуудаг: 10 үхибүүдые «гарынь ганзагада, хүлынь дүрөөдэ» хүргөө. Үхибүүдынь хуу ехэнүүд болонхой, элдэб ондоо ажалда хүдэлнэ. Хоёр хүбүүдынь Тээгдын дунда hургуулиин hурагшад. Гэрэй эзэн эхэнэр Р-Х. Ц. Доржиева Эхэ-герой юм. Энэ эхэнэр пенсидэ гарабашье, үшөөл хүүгэдэй саадта хүдэлhэн зандаа. Дүршэлтэй механизатор Д. Доржиевай гэр бүлэ баян дэлгэрээр, эбтэй эетэйгээр ажаhуунa.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.
Хори.

...ЛГАДА ...ОБО

Чехословаки аяншалгада мордобо.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Н. Р. Очирова Дунда Азиин хотонуудаар ябажа, дурасхаалта газарнуудтай танилсахаяа ошоо. Тэрэшэлэн Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Д. Б. Нимаев Прибалтикада амаржа байна. Иигэжэ ажалай түрүүшүүлдэ аятайгаар амарха арга боломжонууд олгогдожо, тэдэнэрые урмашуулна.

С. АЮШЕЕВ.
Сэлэнгын район.

ХИЛЫН СААНАhАА
ТАСС · АПН

Дэлхэйн арадууд баяр жабхалантайгаар тэмдэглэбэ

ПРАГА. Агуухэ Октябриин 69-дэхи жэлэй ойтой дашарамдуулан, Прагадахи Ольшанска хүүр дээрэ веногуудые табиба. КПЧ-гэй Центральна Комитедэй, ЧССР-эй правительствын, ЧССР-эй Федеральна суглаанай болон ЧССР-эй Национальна фронтын ЦК-гай үмэнэhөө КПЧ-гай ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй Президент Г. Гусак, ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшэ Л. Штроугал Чехословакиие сүлөөлхын түлөө байлдаануудта баатарай үхэлөөр унаhан совет сэрэгшэдэй хүшөөгэй дэргэдэ веногуудые табяа. КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, ЧССР-эй правительствын гэшүүд, нийслэл хотын олониитын түлөөлэгшэд энэ ёhололдо хабаадаhан байгаа.

СОФИ. Социалис Болгариин хото городууд, hууриин тосхонууд hайндэрэйхээр шэмэглэгдэнхэй. Түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэнтэй хамта республика Агуухэ Октябриин 69-дэхи жэлэй ойе hайндэрлэбэ. Нийслэлэй гол талмай — Сентябриин 9-нэй талмай дээрэ интернационал hүр жабхалантайгаар соностоо. Октябриин суртал hургаалнуудые, болгар болон совет арадуудай аха дүүгэй хани барисаас алдаршуулhан транспарантнуудые, уряа лозунгнуудые жагсаалшад барижа ябаба.

БУДАПЕШТ. Агуухэ Октябриин социалис революциин 69 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Венгриин нийслэл хотодохи дэлхэйн пролетариадай вождь В. И. Ленинэй намятнигай дэргэдэ веногуудые табилгын ёhолол болобо. ВСРП-гэй ЦК-hаа, ВНР-эй Президиумhээ, Министрнүүдэй Соведhээ, ороной ниитын эмхинүүдhээ, ВНР-тэй СССР-тэхи посольствоhоо, ВНР-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдhээ веногууд табигдаа. ВСРП-гэй Генеральна секретарь Янош Кадар, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Дьердь Лазар, Венгриин партиина ба гүрэнэй бусад хүтэлбэрилэгшэд энэ ёhололдо хабаадаhан байгаа.

Агуухэ Октябриин социалис революци хүдэлмэришэд болон таряашадай дэлхэй дээрэхи түрүүшын гүрэниие байгуулхаhаа гадна, хүн түрэлтэнэй хүгжэлтын шэнэ түүхэтэ үе сагай эхи табиhан байна гэжэ ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Иштван Сабо Венгриин радио ба телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ.

ГАВАНА. Агуухэ Октябриин социалис революциин 69-дэхи жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан Кубын Компартиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай хоёрдохи секретарь, республикын Гүрэнэй Соведэй болон Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, революционно зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министр, армиин генерал Рауль Кастрын түрүүлэлгэ доро эндэ болобо.

Кубын Компартиин ЦК-гай Политбюрогой болон Секретариадай гэшүүн Хорхе Рискет тэрээн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Агуухэ Октябриин социалис революцигүйгөөр Кубын революци хэгдэхэ аргагүй байгаа гэжэ тэмдэглээ. Социалис байгуулалтадань Кубада ехэ туhаламжа үзүүлжэ байhанайнь түлөө Советскэ Союзда баяр баясхалан хүргэбэ. Октябриин ойе hайндэрлэхэдээ, Соведүүдэй оронтой аха дүүгэй хани барисаатай байhандаа омогорхонобди гэжэ үгэ хэлэгшэ түгэсхэлдөө мэдүүлбэ.

ХАНОЙ. СРВ-гэй нийслэл хотодо болоhон баярай суглаан дээрэ КПВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь, Нгуен Ван Линь болон бусад Вьетнамай хүтэлбэрилэгшэд хабаадаhан байгаа.

Агуухэ Октябрь бүхы дэлхэйн түүхын хүгжэлтые үндэhөөрнь хубилгаба гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Социалис байгуулалтада совет арадай түйлаhан амжалтанууд хүгжэлтын бэеэ дааhан байдалай зам hунгажа шэлэhэн бүхы арадуудта толотомо гэршэ жэшээ болоно. Уласхоорондын оршом соо СССР-эй бэелүүлжэ байдаг эб найрамдалта гадаадын политическэ хараа шэглэлые hайн hанаатай олон миллион хүнүүд hайшаан дэмжэнэ.

Агуухэ Октябриин социалис революциин 69 жэлэй ойдо зорюулагдажа, В. И. Ленинэй намятнигай дэргэдэ веногуудые табилгын ёhолол эндэ болобо.

УЛААН-БААТАР. Монголой нийслэл хотын ажалшадай hайндэрэй жагсаал гоё hайханаар үнгэрбэ. МНР-тэ хүдэлжэ байдаг совет барилгашадай коллектив мүн лэ тэрээндэ хабаадаа. МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ж. Батмунх, Монголой парти болон правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд жагсаалда хабаадагшадые халуунаар амаршалhан байгаа.

hайндэрэй жагсаалнууд республикын бусад хото городуудта, аймагуудай түбүүдтэ болобо. МНРП-е тойрон жагсаhан ажалшадай бата нэгэдэлтэй байhые, амгалан тайбан байдал хангаха, буу зэбсэгүүдые хуряаха, Советскэ Союзай болон социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудай арадуудтай эбдэршэгүй бата хани барисаатай, марксизм-ленинизмын, социалис интернационализмын үзэл сурталнуудта бэеэ үгэнги байhанаа тэдэнэр харуулаа.

ПХЕНЬЯН. Агуухэ Октябриин социалис революциин 69 жэлэй ойдо зорюулагдаhан совет номой декада КНДР-эй соёлой ажабайдалай гайхамшагта үйлэ хэрэг болобо.

Агуухэ Октябрь бүхы хүн түрэлтэнэй түүхэдэ айхабтар ехэ үүргэ дүүргээ гэжэ декадые нээлгын ёhолол дээрэ тэмдэглэгдээ. Мүнөө үедэ КПСС болон Совет правительство ядерна дайе зайсуулан сарахын түлөө, дэлхэй дээрэ эб найрамдал болон аюулгүй байдал хамгаалхын түлөө залан сэхээр, эсэшэгүй тэмсэнэ.

ПЕКИН. Агуухэ Октябриин социалис революциин 69 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан эндэ болобо. Гадаадын оронуудтай хани барисаа тогтоолгын Хитадай арадай бүлгэм (КНОДЗ) болон хитад-совет хани барисаанай бүлгэм (ОКСД) тэрэниие эмхидхэhэн байгаа. Агуухэ Октябрь хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ үе саг нээлэн, дэлхэйн пролетарска революциин хүгжэлтэдэ, дарлагдаhан арадуудые сүлөөлэлгын хэрэгтэ асари ехэ хубитаяа оруулhан байна гэжэ тэрээн дээрэ тэмдэглэгдээ.

МОСКВА ШАДАР БОЛОҺОН ТУЛАЛДААНАЙ 45 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ГУУРҺАЯА ЭРИ МЭСЭТЭЙ АДЛИДХАН...

1941 оной ноябрь... Ниислэл хотоёо хамгаалхын тулада Улаан Армиин хүсэеэ зангидажа, фашис булимтарагшадта шанга сохилто хэхээр бэлдэжэ байһан шиидхэхы үе ноябрь һара байһан юм. Фронт дээрэ үсэд шанга тулалдаан боложо байгаа. Манай талаһаа сэрэгэй ехэ хүсэ бэлдэжэ, Алас-Дурнаһаа, Сибирьһээ сэрэгэй частьнууд Москва шадар бууҗа байгаа.

«Агуухэ Октябриин социалис революциин 24 жэлэй ойн һайндэрлэлгэдэ зорюулагдаһан партийна ба олониитын организацинуудай, мүн стахановец, ударник ба совет интеллигенцитэй хамта болоһон ажалшадай депутадуудай Московско Соведэй депутадуудай заседани үсэгэлдэр үдэшэ, ноябриин 6-да болобо.

Толотон гэрэлтэжэ байгаа ехэ зал соо хүнүүд дүүрэн. Энэ суглаанда 2000 гаран хүн һууба. Ялалзаһан люстрэнүүд, мрамор шулуун бахананууд, сэсэгүүд, тон тэгшээр жэрылгэн табиһан креслэнүүд залые айхабтар гоё һайхан шэмэгтэй, ёһолойлой шэнжэ түхэлтэй болгоно»,— гэжэ «Буряад-Монголой үнэн» газетын 1941 оной ноябриин 7-ной номерто бэшээтэй.

Энэ үедэ Москва сэрэгэй байдалтай город болоһон байгаа. Октябриин революциин 24 жэлэй ойдо зорюулагдаһан сэрэгэй парадта хабаадаһан сэрэгшэдэй Улаан талмайһаа сэхэ фронт ошоһониинь бүгэдэндэ эли.

Большевигүүдэй ниислэл Москвае унагаабабди гэхэ мэтээр фашис удамаршад бүхы дэлхэйдэ хашхаржа байһан юм. Ноябриин 7-до Улаан Талмай дээрэ сэрэгшэдэйнгээ парад хэхэб гэжэ хүрин фюрер һайрхажа үрдиһэн байгаа. «Солдадууд! Урдатнай Москва байна! Хоёр жэлэй туршада дайлалдахадаа, манай түбиин бүхы ниислэлнүүд урдамнай һэхэрээ, таанад эрхим городуудай үйлсээр алхалалдажа гараат. Урдатнай Москва үлөөд байна. Энэ городые һэхэрүүлэгты, зэбсэгэйнгээ хүсые харуулагты, талмай дээгүүрнь алхалалдажа гарагты. Москва —дайнай эсэс мүн. Москва — амаралта мүн. Урагшаа!» — гэжэ нацис командовани арминуудтаа хандаа һэн ха.

«Совет интеллигенци! Немец булимтарагшадта эсэргүү тэмсэлэй хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэргэжэлээ үгэе!» — гэжэ Октябриин революциин 24 жэлэй ойдо зорюулжа гаргаһан партиин ЦК-гай Уряанууд соо хэлэгдэнэ. «Буряад-Монголой үнэн» газетын ноябриин 7-ной номерой нэгэ хуудаһан уряагай эдэ үгэнүүдээр гаршаглагдаһан байна. Энээн доро зохёолшодой шүлэгүүд, бэшэ найруулганууд бии. Эдээн сооһоо бэлигтэ поэт Чимит Цыдендамбаевай «Гитлер зверинец соо» гэһэн басни, Цэдэн Галсановай «Хоро үһөөн тухай колхозник үбгэнэй үгэ» гэжэ шүлэгые уншагшадта дурадхалтай.

«Гитлерэй зверинец соо
ороходо,
Гэнтэ тэндэ зверинец соо
Ангууд мэгдэн хүлгэшэбэ.
Нарихан модо дамжажа
Наадажа байһан һармагшан
Наадахаяа болишобо.
Африкада хаанашье
нютагтай юм,
Алтарма далитай шубуухан
Дуулан жэргэн байтараа
Дуулахаяа гэнтэ болишобо.
«Арюун шуһата» Адольф,
Аргагүй ехээр ууралжа,
Сэсэн дууша шубуун руу
Сэхэ шагааҗа буудаба.
Ангууд булта уурлашаба:
Һарлаг үхэр уурлажа,
Һарагар эбэрээ дүтэлүүлбэ,
Арсалан, барасууд уурлажа,
Араан шүдөө хабирба,
Хүндэ бэетэй баабгай
Хүл дээрээ бодобо...
Уурлаһан мартышка
Гитлертэ
Ойро болоод зандарба:
— Гартаа хутагатай
элжэгэн,
гараад түргэн арила!
Дуулажа байһан элжэгэн
Дураа гутан яаража,
Бодолгүй тэрэ мартышкада
Болгоомжолон хэлэбэ:
— Эй, хурдан мартышка,
Элжэгэн хүршээ
гомодхообош.
Элжэгэн хутагатай
ябадаггүйл,
Элжэгэн шуһа уудаггүйл!
Зүбшөөжэ баясаһан ангууд
Зэргэ шангаар хашхарба.
Хүн амитанай байшагүй
Хүндэ бомбо тэһэржэ,
Гитлер Адольф тэрэ дары
Гэдэргээ сухарин гараа
һэн».

Бэлигтэ поэдэй энэ басни фюрерэй уг гарбалые, саашанхи намтарыень шэнэ үеын хара-хүрин үнгэтэдтэ һануулна.

Эндэ буулгагдаһан Цэдэн Галсановай жада шэнги хурса үгэнүүдтэй шүлэгые тэрэ үеын уншагшад сээжээр мэдэхэ болотороо уншаһан байха:

«Орон дэлхэйн
нюур шарайе нёлбоһоор
Угааха гэжэ
уймар Гитлер дэбхэрнэ...
Океан далайн
арбан дабхар долгёор
Уур сухални
уурал татан эбхэрнэ.
Би мэдэнэб,
бидэнэр һайса мэдэнэбди,
Бэрхэшээл ехэ
бүришье һаа хэсүүл.
Бидэнэр тэсэхэбди,
бидэнэр илахабди:
Бэемни залуу,
зүрхэмни хатуул!
Хас тамгатан,
хара тамхин сэмгэтэн
Халуун город,
халюун нютагым галдаба.
Хайран хүбүүнэйм
хасартань одо хээлэн,
Харахан нюдыень
түнхижэ байгаад алаба.
Байзагтылши,
бидэ дахин бусахабди.
Бахалуур амиитнай
бажууҗа алаха дүтүүл,—
Газар дэлхэйн
нюурһаа аршан хаяхабди:
Гарни шанга,
зүрхэмни хатуул!
Хүн бэшэ —
хүхэ шоно нохосуудай
Хүнхи толгойнь
һудалда шуһан үгыл лэ,
Үхэлэй үнэртэй
үжэнхэй эдеэрэ тэндэнь
Өодэ уруугаа
лугшан гүйжэ байдаг лэ.
Галзуу нохойе
зэд эдюулжэ аргалдаг.
Гаараһан Гитлер
галзуу дээрээ — һогтуул.
Хара туулга
хахаса эдюулээд табиха
Хабамни хүрэхэ,
зүрхэмни хатуул.
Шуһаар урдаһан
шулуун хадынгаа түлөө,
Яһаар обойһон
ягаан талынгаа түлөө
Хоро үһөөгөө
хургаараа тоолон абахаяа
Колхозойм үбгэд
партизан болон
ошонхойл.
Нууртам дайсанай
нюураа угаахаа ерээ
һаань,
Нюрган дундань
нюдаргын ошо татуул.
Нүхэр партизан,
намаяа сүг абаа һааш,
Нюдэмни хурсал,
зүрхэмни хатуул.
Хохимой Гитлер
хумхаа үбшэндөө
шэшэржэ,
Хүнэй мяхан,
хүнэй шуһанда һэхэрнэ.
Хойто далайһаа
хурдан Амур хүрэтэр
Хоро үһөөгэй
хурса үгэнүүд эбхэрнэ.
Би мэдэнэб,
бидэнэр һайса мэдэнэбди
Бэрхэшээл ехэ,
бүришье һаа хэсүүл
Бидэнэр тэмсэнэбди,
бидэнэр иланабди:
Бэемни хүнгэн,
зүрхэмни хатуул!

Тиихэдэ Дарижаб Дамдиновай «Хороор харюусая» гэһэн удаадахи шүлэгые сэдьхэлээ доһолгонгүй уншахаар аал? Амгалан ажалаа сахижа байһан хүн зондо хэмжээлшэгүй ехэ уйдхар асарһан фашизмые сэдьхэлэй гүнһөө үзэн ядаһан үгэнүүдыень уншахадаа, мүнөөшье бидэнэй сэдьхэлдэ зэбүүрхэл түрэжэ, ядерна дайнда бэлдэжэ байһан этэгээдүүдые үзэн яданабди:

Урасхал мүрэндэл
ехээр адхарһан,
Улад зоной
зэмэгүй улаан шуһан
Хэнэй хара гэмээр
хэнэй гарһаа болооб!
Энэ — фашизм гэдэг
шуһаша галзуу нохойл лэ.
Алуулһан гү,
али амидажа унаһан
Няламхынгаа хажууда
эхэнь уйлана һахин.
Энэ хэнэй хутагаар
хэндэ хадхуулааб!
Энэ — харшан бузар
хара алууршан лэ!
Үргэн талмай
таряалан газар
Үлхи гэшхүүлбэ
үнэһэн болотор,
Хэнэй муухай хүл
хайран газар дэбһээб!
Энэ — үйлын хараалай
үнгын арьяатан лэ!
Городууд олон
манай тосхонууд
Галда шатан
утаа бушханал,
Хэнэй хара үйлэ,
хорото муухай хэрэг
бэ!
Энэ — дээрмэшэн,
арадай дайсан лэ!
Эрхим дайша
улаан баатарнууд,
Уран шүлэгөөр
уряалнаб таанадаа:
Хэһэн бүхы
хоро һүйдхэлэйнь түлөө
Хороор харюусыт
харийн дайсадта!..
Галзуу нохойе
гамнаха хэрэггүй,
Гангинаса сохин
газарта булыт!
Суранзан һэлмэтнай
сахилан ханхинаг,
Шуһанай түлөө
шуһан!
Хатуугаар абаһы
хоро үһөөгөө,
Холо бэшэл
манай Илалта!

Түүхын хуудаһан боложо шарлашаһан түрэл газетэеэ ирахада, нилээдгүй һонирхолтой юумэнүүдые хөөрэнэ, хожомойшье үеынхидтэ хөөрэхэл даа.

Д. ЖУГДУРОВА.

РЕВОЛЮЦИИН МУЗЕЙ СОО[illegible]

БАЙГААЛИМНАЙ ҺОНИРХОЛТОЙ ДАА

Бурядай байгаалиин музей соо һонирхолтой даа. Оромсоорнай, «алдарта Байгал арюухан далай» тухаймнай хөөрэһэн аятайхан экспозици угтажа байха. П. С. Паллас, П. А. Кропоткин, В. А. Обручев, В. С. Моллесон, П. С. Михно болон бусад аяншалагшадай, эрдэмтэдэй нэрэнүүдые уншанабди. Буряад ороной ууҗам дайдын ашагта малтамал, ургамал, шубуу шонхор, ан амитадай түхэл янзануудтай нүгөөдэ экспозици харагшадые танилсуулна. Саашанхи залнууд соогуурнь ябахадаа, дэлхэй дээрэ хүн түрэлтэнэй һая мүндэлһэн эртэ урдын сагта хүрэжэ ерэһэндэл болонобди. Түнхигдэһэн шулуун хүнды соо байһан шэнги барьягар хүмэдхэнүүд угтажа, түүдэгэй һүлэмхи туяа сасарна. Эндэ мамонт, бизон, носорогой хэдэн зуун жэлэй «наһатай» асари томо яһанууд, шүдэнүүд... Юрэдөө, хүнэй гайхангүй харахын аргагүй.

Үшөө нэгэ зал соо хүхэ-ногоон номин, ягаахан чароит болон һолонгын долоон үнгөөр наадаһан бусад шулуунууд дософоос туяарһан мэтээр нюдэндэ үзэгдэнэ.

«Эжы харыш, хулгана байна!» — гэһэн үхибүүнэй хонгёогоор хашхарха абяан саадахи залһаа дуулдаба. «Энэш хулгана бэшэ, талын амитан — зумбараа гээшэ»,— гэжэ эхэнь заахан хүбүүндээ ойлгуулна хэбэртэй. Юрэдөө, эндэ үхибүүд олон. Улаан галстугтай пионернууд, хүмүүжүүлэгшэдтээ ерэһэн саадай багашуул талын бүргэд, зэрлиг оро, шоно, шэлүүһэ, сагаан тоохирүү, һойр, бодон гахайе һонирхон хаража, хургаараа заажа байгаад шэбэр-һабир гэлдэнэ.

Бурядаймнай байгаалиин баялигые, тэрэнэй нөөсэ уран һайханаар маанарта харуулһан хүнүүдтэй танилсаха зорилготойгоор тус музейн директор Валентина Базаровна Хандуевада хандахадамнай, научна хүдэлмэрилэгшэдэйнгөө ажалда үндэр сэгнэлтэ үгэхэ зуураа, тэдэнэртэй уулзахыемнай дурадхаба.

Музейн научна хүдэлмэрилэгшэ Евдокия Цыдыповна Имихелова хөөрэнэ:

— Бидэнэр жэл бүри хүдөө гаража, музейн суглуулбарида шэнэ зүйлнүүдые нэмээдэгбди. Тэрэнэй үрэ дүн гэхэдэ, Сэлэнгэ мүрэнэй, Байгал далайн шубуу шонхорой, загаһадай хэмэл дүрсэнүүд музейдэмнай бии. Мүнөө жэлдэ сахали шубуунай, шэлүүһэнэй олон янза дүрсэнүүд элбэгээр бэлдэгдээ. Бурядай гүрэнэй багшанарай институдай зоологиин кафедрын багшанар болон студентнэр бидэнтэй сүг экспедицидэ ябалсажа, ехэ туһа хүргэдэг. Музеймнай экспозици хододоо хубилгагдажа, шэнэлэгдэжэ байха ёһотой. Али нэгэн амитанай дүрсэ юундэ харуулнагүйбта гэжэ зарим хүнүүд һурадаг. Тиимэһээ зарим асуудалнуудтань эдэнэртэ газетээр дамжуулан харюусахаяа һананаб. Музейн экспозицида табигдаһан экспонадууд саг үргэлжэ байхаар табигдана бэшэ, суглуулбаридамнай нэмэһэн шэнэ зүйлнүүдээр ходо һэлгэгдэжэ байдаг.

Музейн бүлэг научна хүдэлмэрилэгшэд шэнэ һонин материалнуудые бэлдэхэеэ хүдөө гарадаг, нүгөөдэ бүлэгынь байгаали сахин хамгаалха асуудалаар багашуулда, ехэшүүлдэ лекцинүүдые уншахадаа, СССР-эй Улаан дэбтэртэ оруулагдаһан хоморой шухаг болоһон шубууд, загаһад ба ан гүрөөлэй, амитадай түхэл янзануудтай танилсуулдаг юм. Научна хүдэлмэрилэгшэ Валентина Дашинимаевна Степановатай хөөрэлдэбэбди. Ябуулдаг бүхы хүдэлмэри тухайгаа дэлгэрэнгыгээр тэрэ хөөрэжэ үгэбэ. Саадта ябадаг багашуулһаа эхилээд үндэр наһатай хүнүүд хүрэтэр байгаалиин музейн экспонадуудтай танилсахаһаа гадна олон лекцинүүдые шагнадаг. Тиимэһээ музейн лекторнүүд шагнагшадайнгаа наһанда, эрдэм мэдэсэдэнь, мэргэжэлдэнь тааруугаар хөөрэлдөөгөө үнгэргэдэг заншалтай байна. Музейн залуу хүдэлмэрилэгшэ Е. В. Бухарова «Байгаали ба залуушуул» гэжэ студентнэрэй клуб эмхидхэжэ, республикынгаа дэбисхэр дээрэ амидардаг ан амитад, шубуу шонхор тухай түгэс мэдэсэтэй хүниие элирүүлгын мүрысөөнүүдые үнгэргэнэ, байгаалиин баялигта гамтайгаар хандаха мэдэрэл залуушуулда хүмүүжүүлнэ. Һургуулиин шабинарта арбан нэгэн темээр экскурсинууд эмхидхэгдэдэг.

«Бурядай гэрэлтэ шулуунууд», «Декабристнууд ба Забайкалиин байгаали», «Урданай эмшэнүүдэй нюусанууд» болон ондоошье темэтэй үдэшэнүүдые байгаалиин музейн хүдэлмэрилэгшэд эмхидхэдэг. Тэрэнэйнь үрэ дүн гэхэдэ, сугларагшад байгаали тушаа эрдэм мэдэсэеэ дээшэлүүлдэг.

Байгаали хамгаалгада зорюулагдаһан зүжэгүүдые куклануудай театр музей соо харуулдаг болонхой. Оршон тойронхи байгаалида эзэн ёһоор хандаха, баялигуудыень аша үрэ ехэтэйгээр ашаглалгын олон онол арганууд тухай музейн экспозици хөөрэнэ. Эндэхи хүдэлмэрилэгшэд хүдөө нютагуудаар гарахадаа, «Бурядад орондо байрладаг шубууд», «Байгаалиин памятнигуудые хамгаалагты!» гэхэ мэтын лекцинүүдые уншадаг, выставкэнүүдые эмхидхэдэг, асуудалнуудта дэлгэрэнгы харюу үгэдэг юм.

И. ТУМУРОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Байгаалиин музейн научна хүдэлмэрилэгшэд Р. Д. Хусаева (зүүн гарһаа) Е. Ц. Имихелова хоёр эрбээхэйнүүдэй суглуулбари шэнжэлнэ.

Д. АЛТАЕВАЙ фото.

Спорт

СССР-эй КУБОГТА ХҮРТЭБЭ

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар СССР-эй Кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн Узбекистанай Навои хотодо болобо. Арба гаран союзна республикын суглуулагдамал командаууд энэ мүрысөөндэ хабаадаһан байгаа. Команда бүхэнэй бүридэлдэ табан эрэшүүл, табан залуу хүбүүд ороо.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр РСФСР-эй суглуулагдамал команда түгэсхэлэй мүрысөөндэ Украинын барилдаашадтай уулзажа, илалта туйлаад, СССР-эй Кубогта дахинаа хүртэбэ. Белоруссиин спортсменүүд гурбадахи һуури эзэлээ.

России Федерациин суглуулагдамал командын илалтада манай республикын барилдаашад ехэ хубитала оруулба. Бэлигтэй бэрхэ, спортын залуу мастернууд Андрей Матюнов, Андрей Пестерев гэгшэд командын бүридэлдэ оруулагдажа, энэ ехэ нааданда хабаадахадаа, толотомо хэдэн илалта туйлаһан байха юм. Тиигэжэ нютагаймнай хүбүүд командна тоосоогоор СССР-эй Кубогта хүртэбэ. Эдэнэй урда тээ залуушуулай дундаһаа Европын болон дэлхэйн чемпион, СССР-эй гурба дахин чемпион, уласхоорондын классай спортын мастер Николай Иванов («Динамо») нёдондо жэл СССР-эй Кубогта хүртэһэн юм гэжэ һануулхада һонирхолтой.

А. Матюнов, А. Пестерев хэд гээшэб гэжэ спортдо дуратайшуул һонирхожо байгаа ёһотой. Эдэмнай хоюулаа манай республикын суглуулагдамал командын гэшүүд, һаял хадаа хори хүрэжэ ябаһан спортын мастернууд юм.

«Динамо» бүлгэмэй барилдаашан Андрей Матюнов эдиршүүлэй дундаһаа бүхэроссин спортын нэгэдэхи наадануудта илалта туйлаад, бүхэсоюзна наадануудта хоёрдохи һуури эзэлжэ, мүнгэн медаляар шагнагдаа һэн. «Динамо» бүлгэмэй России ба Түбэй соведүүдэй мүрысөөнүүдтэ түрүү һуури эзэлһэн намтартай. Һаяхан Абакан хотодо үнэргэгдэһэн РСФСР-эй чемпионадта России Федерациин габьяата тренер Н. С. Ивахиновай һурагша А. Матюнов эгээл хүнгэн шэгнүүртэ гурбадахи һуури эзэлһэн байгаа.

«Трудовые резервы» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Андрей Пестерев энэ жэлдэ ехэ амжалта туйлаа. Тэрэ залуушуулай дундаһаа СССР-эй чемпион болоод, оронойнгоо суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, Канадын Ньюфаундленд аралай Сент-Джонс хотодо үнгэргэгдэһэн дэлхэйн Кубогта хүртэхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадахадаа, мүн лэ һайнаар барилдажа, командна тоосоогоор энэ үндэр дээдэ шагналда хүртөө һэн. Хубиин тоосоогоор тэрэ 57 килограммай шэгнүүртэ хоёрдохи һуури эзэлһэн байгаа.

Нютагаймнай бэлигтэй бэрхэ залуу барилдаашадай урда ехэ түсэбүүд табигдана, тэдэниие ехэ ехэ мүрысөөнүүд хүлеэнэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

ҺУРГУУЛИ —СААД

Мухар-Шэбэрэй районой Шэнэ-Заган һууринда хүүгэдэй һургуули-саадай комплекс һаяхан нээгдэбэ. Тус комплексын ашаглалгада үгтэхэдэ, һургуулиин наһа гүйсөөдүй үхибүүдые хүмүүжүүлэн һургаха асуудал шиидхэгдэбэ.

Мухар-Шэбэр, Подлопатки, Шэнэ-Заган һууринуудай хүүгэдэй ясли-садуудай хүдэлмэрилэгшэд болон «Заганский» колхозой правлени тус комплексые эмхидхэлгэдэ горитой туһаламжа үзүүлээ. Эдир багагад басагад болон хүбүүдэй наадаһай таламайхан түхеэрэгдээ, үхибүүдэй үрэ жэмэс таряжа ургуулха огородой участок үгтөө. Эндэ байгуулагдаһан эрхэ байдал үхибүүдые ажалда дуратайгаар, арга шадабаритайгаар хүмүүжүүлгэдэ тааруугаар зохёогдоо.

Н. ДАМБАЕВ.

ХАРАЛГА ЭХИЛБЭ

Гэр бүлын ансамбльнуудай конкурс-харалга республикадамнай эхилбэ. Агуухэ Октябриин 70 жэлэй ойдо зорюулагдаһан арадай уран бэлигэй Бүхэсоюзна фестивалиин хэмжээн соо байгша оной ноябрь-декабрь һарануудта энэ харалга үнгэргэгдэхэ ёһотой. Гэр бүлын уран һайханай ансамбльнууд, дуушад, инструментальна ансамбльнууд конкурсдо хабаадалсаха эрхэтэй.

Парти, Эхэ орон, революци, совет хүнүүдэй дайшалхы болон ажалай шэн габьяа болон баатаршалганууд тухай зохёолнууд, оронойнай арадуудай аялга хүгжэм, дуунууд, республикымнай композиторнуудай найруулһан зохёолнууд конкурсдо хабаадагшадай репертуарта оруулагдаха зэргэтэй.

Тобшолходо, республикымнай нютаг бүхэндэ гэр бүлын ансамбльнуудай конкурс-харалганууд клубуудтань, соёлой байшангуудтань эхилхэнь гээшэ. Һуурин тосхонуудта үнгэргэгдэһэн харалгада илагшад районно конкурсдо хабаадалсаха. Тэндэ тодоруулагдаһан эрхимүүдэй эрхимүүдынь декабрь һарада Улаан-Үдэ хотодо болохо республиканска харалгада хабаадалсажа, бэлиг шадабарияа харуулха юм.

Х. СОКТОЕВ.

ОРОД РОМАНСНУУДАЙ ҮДЭШЭ

Бурядай оперо болон балегэй академическэ театрай репертуарта бурядад дуунуудай ба ород романснуудай үдэшэнүүд бата һуури эзэлээ. Иимэ үдэшэнүүдтэ урданайнгаа дуратай дуунуудые, һаяхан мүндэлһэн шэнэ зохёолнуудые шагнахада, ехэл зохид байдаг. Магад, тиимэһээ иимэ үдэшэнүүдтэ харагшад дуратайгаар ерэдэг байжа болоо.

Энэшье удаа оперо болон балегэй театр соо үнгэргэгдэһэн ород романснуудай үдэшэдэ дуунуудые ёһотоор сэгнэжэ шададаг зон суглараа гэжэ тэмдэглэлтэй. Энэ үдэшын программые РСФСР-эй арадай артистка Л. Левченко бэлдэжэ, өөрөө хүтэлөө. А. Варламовай, П. Булаховай, А. Гурилевой, А. Верстовскиин, бусадай романснууд XIX зуун жэлэй түрүүшын хахадай үе сагта тааруулагдаһан оршон байдалда гүйсэдхэгдөө. А. Пушкин, М. Лермонтов, А. Жуковский, А. Кольцов, Е. Баратынский, А. Фет, Ф. Тютчев гэгшэдэй шүлэгүүдээр найруулагдаһан романс[illegible] но театрай дууш[illegible] луушье дууша[illegible] байна.

Залуу дууша[illegible] ская «Отцвели [illegible] саду» гэһэн [illegible] шые нээгээ. Гоё [illegible] сопраню хоолой[illegible] шан удаань о[illegible] нуудые гүйсэдхэ[illegible] даа бэрхэ дуу[illegible] арга боломжо[illegible] руулаа. СССР-[illegible] тист Д. Дашин[illegible] АССР-эй арадай [illegible] тюк, республ[illegible] артистнууд Б. [illegible] гадаев, дууша[illegible] В. Цыдыпова[illegible] шэд концерт[illegible] Эдэ дуушад гүй[illegible] арга шадабари[illegible] та һайхан удэ[illegible] хэдэ дуушадые [illegible] даһан хүгжэм[illegible] ва (фортепиано) [illegible] ва (виолончель) [illegible] лова (скрипка) [illegible] тара) бараг [illegible] лаа.

Б. ДАМБ[illegible]

АН АМИТАДТА ГАМТ[illegible]

Һүүлэй үедэ республикын ажалшадай дунда спортивна агнуурида анхаралаа ехээр хандуулагдадаг болонхой. Тэрэниие эмхидхэхын тула ангуушад болон загаһашадай республиканска бүлгэмэй мэдэлэй саг зуурын агнууриин арбан дүрбэн ажахы байгуулагдаа. Тиигэжэ һайн дураараа агнуури хэдэг 20.000 ангуушадта эдэ ажахынууд яһала зохисотой байха гээд дүй дүршэл харуулба. Республикын Министрнүүдэй Совет нэмэлтэ ажахынуудые эмхидхэхэ тухай асуудал хаража үзэһэн байна. Тиин мүнөө 21 иимэ ажахы бии болонхой. Яруунын, Хурамхаанай, Захааминай, Түнхэнэй, Тарбагатайн, Хориин, Баунтын районуудай ангуушадай болон загаһашадай бүлгэмүү[illegible] нууриин ажа[illegible] лагдаба. Иим[illegible] байгуулха гэш[illegible] дотор спортив[illegible] эмхидхэл һайжа[illegible] тадай нөөсые [illegible] ха, хамгаалха [illegible] наар ашаглаха [illegible] дураараа агнуур[illegible] шадые хабаадуу[illegible]

Тэрэшэлэн ма[illegible] када айлшагр[illegible] Байгалай умэн[illegible] соогуур агнуур[illegible] болоно. Тиимэ[illegible] скын районо[illegible] туршалгын «Бэ[illegible] жэ ажахыда бай[illegible] нэртэ мүнөө [illegible] ган гектар [illegible] таһалагдажа [illegible]

Д.[illegible]

ТОБШОХОНО[illegible]

△ Москвада СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи геодези болон картографиин главна управлени «Байгал далай» гэһэн аяншалагшадта туһатай карта-схемэ барлажа гаргаба. Тус карта «Картография» гэһэн картануудые сэгсэборилдог үйлэдбэриин нэгэдэлээр хэблэлдэ бэлэдхэгдэһэн байгаа.

⊙ Бурядай номой хэблэлээр Владимир Кожевинэй «Партизануудай геройн зүргэнүүд» гэһэн ном барлагдажа, республикын ажалшадта наймаалагдажа эхилээ. Тус ном дотор Евгений Владимирович, Анна Никитична Лебедевтэнэй тэрэ сагай баатаршалга тухай, мүн Забайкали болон Алас-Дурна хизаарта болоһон граждан дайнда тэдэнэрэй эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан тухай хэлэгдэнэ.

Ородой агуухэ поэт Александр Сергеевич Пушкинай зохёолнуудтай залуушуулые гүнзэгыгөөр танилсуулха зорилготойгоор [illegible] тор шүлэг [illegible] дай дунда конк[illegible] добо. Тус конкур[illegible] хотодо ноябр[illegible] болотор үнгэр[illegible] раалагдана. Кон[illegible] нуудһаа гадна [illegible] хабаадаха эрхэ[illegible] илагшадта тусх[illegible] рюулагдаха юм.

Республикын конк[illegible] та туйлагшад бүр[illegible] шагшадай хоёрдо[illegible] до хабаадаха юм.

△ Хориин райо[illegible] ордон соо «Түби [illegible] нөөдэр» гэһэн [illegible] ческэ лектори [illegible] ние» бүлгэмэй [illegible] уласхоорондын [illegible] лекци уншаха [illegible] дые үнгэргэжэ [illegible] Һүүлэй үедэ [illegible] мэй лекторнүүд [illegible] хоздо, Хурбын [illegible] уласхоорондын асууд[illegible] ци уншаһан байна.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Хараалһанаа бэелүүлмээр» —Л. Дондоковагай статья. «Һула табижархихада — муутай» — Л. Лабаровагай статья. Барилгын талмайнуудһаа мэдээсэнэ — материалнуудай суглуулбари. «Москва ерэбэ» — ТАСС-ай материал. «Һүүлшын километрнүүд» — В. Черныхэй тэмдэглэл.

Хоёрдохи хуудаһанда. Профсоюзай ажабайдал: тоосоон ба һунгалта. «Шухала юумэ аргаахаанаар дайраад...» — В. Медведевэй статья. Шэнэдхэн хубилгалгын замууд: хүнэй дүүргэдэг үүргые эдэбхижүүлгэ. «Урмашуулгын арганууд»— Е. Кряжевай статья. Һонирхолтой дүй дүршэл. «Гэр бүлөөрөө гэр барина» — ТАСС-ай материал. Редакциин почтоһоо.

Гурбадахи хуудаһанда. Зохёохы ажалай портрет. «Газарай татаса» — Н. Ильинагай статья. ТАСС-ай корреспондентнүүдэй мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Зохёохы ажалтай коллективэй ажал ба хэрэгүүд» — О. Бараевагай интервью.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Время. 9.45 — «Михайло Ломоносов» — 9 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 11.05 — Город ба байгаали. 11.25 — «Живая радуга» — уран һайханай фильм. 12.30 — Шэнэ һонин. (12.35 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — Баримтата фильмүүд. 16.35 — Концерт. 17.15 — «Шажан ба политика». 17.45 Багахан концерт. Улаан-Үдэ. 17.55 — Шэнэ һонин (бурядаар). 18.10 — Мультфильм. 18.20 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. Москва. 18.45 — «Хурдадхалга». 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгалай үмэнэхи газар дээрэ». Москва. 20.40 — Совет милициин үдэртэ зорюулагдаһан концерт. 22.00 — Время. 22.35 — Совет милициин үдэртэ зорюулагдаһан концертын үргэлжэлэл.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Байгаали шэнжэлгэ. 2-дохи класс. 9.55 — Баримтата фильм. 10.35, 14.25 — Француз хэлэн. 10.55 — «Багашуулда геометри». 11.05 — СПТУ-гай һурагшадта. Гоё һайханиие ойлгожо һураха. 11.35, 12.40 — Информатикын болон тоолон тодорхойлдог техникын үндэһэ һуури. 12.05 — «Шатарай һургуули». 13.10 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 13.25 — «Хүгжэм». П. В. Асафьев. 14.55 — Карл Маркс болон революционно Росси. 15.25 — Н. А. Некрасовай зохёохы ажал ябуулга тухай. 16.25 — Шэнэ һонин. 17.55 — Телефильм. Улаан-Үдэ. 18.45 — Соносхолнууд. 18.55 — Баримтата фильм. Москва. 20.00 — [illegible] 20.30 — Баримтата [illegible] Улаан-Үдэ. 20.40 — [illegible] Москва. [illegible] 21.00 — [illegible] нойрсогты, бага[illegible] — Баримтата фильм [illegible] «Поэзи». [illegible] 22.00 — Время. [illegible] пектор уголовно[illegible] — уран һайхан[illegible] — Хүндэ атлетик[illegible] чемпионат. 00.30 — [illegible] дэлхэйн чемпион[illegible] (Москва) — СКА.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23. редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора 2-68-08, зам редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76; отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строитель ства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-34-05, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, Собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, г. Закаменск — 34-33, п. Кырен — 91-7-18, Северобайкальск — 35-73 п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-01342 № 259. Индекс 04609